

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.009.02.2021

Stanisław Bartman
Prezes Zarządu Podkarpackiej Izby Rolniczej
Trzebownisko 615A, 36-001 Trzebownisko

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/091 – Wykorzystanie środków publicznych na działalność izb rolniczych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Podkarpacka Izba Rolnicza Trzebownisko 615A, Trzebownisko 36 - 001, zwana dalej „PIR” lub „Izba”
Kierownik jednostki kontrolowanej	Stanisław Bartman, Prezes Zarządu Podkarpackiej Izby Rolniczej (akta kontroli str.3, 8)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Organizacja i wykonywanie ustawowych oraz zleconych zadań przez izbę rolniczą.2. Współdziałanie izby rolniczej z organami publicznymi oraz z innymi podmiotami w zakresie realizacji ustawowych zadań lub zleconych innymi ustawami.3. Gospodarka finansowa oraz wykorzystanie majątku izby rolniczej.
Okres objęty kontrolą	2018–2020 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie, które miały wpływ na okres objęty oceną.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Alina Walenia, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/50/2021 z 19 kwietnia 2021 r.

(akta kontroli str.1 - 2)

¹Dz. U. z 2020 r., poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność PIR w zakresie wykorzystania środków finansowych i majątku z przeznaczeniem na realizację zadań ustawowych i zleconych innymi ustawami.

W latach 2018 – 2020 sposób organizacji i działania Izby zapewniały prawidłowe wykorzystanie środków publicznych przeznaczonych na wykonywanie zadań wymienionych w ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych³, a także określonych w innych ustawach. Zasady gospodarowania finansami i majątkiem Izby zostały prawidłowo określone w Statucie⁴ oraz w regulaminach pracy poszczególnych organów PIR. Kontrolę w zakresie działalności finansowej Izby - zgodnie z *ustawą o izbach* - przypisano Komisji Rewizyjnej.

Izba realizowała wszystkie zadania określone art. 5 ust.1 *ustawy o izbach*, jak również zadania przypisane innymi ustawami. Izba nie wykonywała przy tym żadnych zadań możliwych jej do zlecenia lub powierzenia przez administrację rządową lub samorząd terytorialny. Izba podjęła działania związane z rozwiązywaniem problemów rolnictwa w warunkach pandemii COVID-19. W celu realizacji zadań ustawowych, Izba współpracowała z innymi podmiotami działającymi w obszarze rolnictwa i rozwoju wsi.

Zakres zrealizowanych zadań wykazywany był w sprawozdaniach z działalności, sporządzanych przez Zarząd.

Terminowo realizowane były inne zadania określone w art. 7 ust. 2 *ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych*⁵, w art. 17 pkt 6 lit. c *ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*⁶ i w art. 27 ust. 1 i 5 *ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie*⁷.

Izba dysponowała zasobami kadrowymi, których kwalifikacje pozwalały na realizację zadań ustawowych i zleconych.

W okresie objętym kontrolą Zarząd PIR prawidłowo prowadził gospodarkę finansową Izby oraz właściwie wykorzystywał jej majątek. Realizacja dochodów była prawidłowo prowadzona zgodnie z *ustawą o izbach*. Podejmowane były działania w zakresie pozyskiwania od gmin danych o wysokości oraz egzekwowaniu należnych Izbie dochodów z tytułu odpisu w wysokości 2% od uzyskanych wpływów z tytułu podatku rolnego.

Zasoby finansowe Izby umożliwiały realizację zadań ustawowych i zleconych, a także zapewniały właściwe gospodarowanie majątkiem.

Ustalono, że gospodarka finansami i majątkiem prowadzona była zgodnie z uchwałami Walnego Zgromadzenia PIR. Wydatki były przeznaczane na zadania określone w Statucie Izby, a otrzymane na realizację zadań środki zewnętrzne wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem. Badania przeprowadzone na próbie wydatków wykazały, że zrealizowano je w sposób prawidłowy, z zachowaniem zasad legalności i gospodarności.

Prawidłowo wykorzystywano majątek Izby z przeznaczeniem na realizację zadań ustawowych.

Zarząd Izby wywiązywał się z obowiązku przedstawiania Wojewodzie Podkarpackiemu uchwał podjętych przez organy Izby, stosownie do art. 48 ust. 1 *ustawy o izbach*. Wojewoda w żadnym przypadku nie stwierdził ich nieważności.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2018 r. poz. 1027 (dalej: *ustawa o izbach*).

⁴ Uchwała Walnego Zgromadzenia PIR IV kadencji Nr II/8/2013/IV z dnia 23 grudnia 2013 r., uchwała Nr I/7/2019/V z dnia 20 maja 2019 r.

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 1161 (dalej: *ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych*).

⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 293, ze zm. (dalej: *ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*).

⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 129.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR 2.4.2 Organizacja i wykonywanie ustawowych oraz zleconych zadań przez izbę rolniczą

Opis stanu faktycznego

1. Aktualnie obowiązujący tekst jednolity Statutu PIR nadany został na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia nr I/7/2019/V⁹ z dnia 20 maja 2019 r. Poprzednio obowiązująca wersja Statutu PIR zatwierdzona została uchwałą Walnego Zgromadzenia nr II/8/2013/IV z dnia 23 grudnia 2013 r. W statucie wyszczególnionych zostało 20 zadań¹⁰, tj. obok 18 ustawowych wskazano dwa dodatkowe zadania: (1) działania na rzecz rolników, rencistów i emerytów rolniczych (2) oraz pomoc i współdziałanie ze związkami i organizacjami rolniczymi w celu podejmowania działań służących rolnictwu. Spośród 19 zadań wskazanych w ustawie w Statucie nie ujęto jednego, wprowadzonego do ww. ustawy z dniem 1 kwietnia 2018 r., a mianowicie określonego w art. 5 ust. 1 pkt 19 ustawy o izbach, dotyczącego *przedstawiania opinii na temat oszacowania szkód, jeżeli został złożony wniosek, o którym mowa w art. 46d ust. 5 ustawy Prawo łowieckie*¹¹. Prezes Zarządu PIR wyjaśnił, że zgodnie z art. 8 ustawy o izbach, Izby działają na podstawie ustawy i statutu. Niewymienienie ustawowego zadania w Statucie PIR nie skutkuje brakiem jego realizacji.

(akta kontroli str. 14 – 35, 36 – 58)

Statut zawierał wszystkie elementy wskazane w art. 8 ust. 2 ustawy o izbach. Zapisy Statutu Izby określały jej organizację, a także możliwość wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, przekazanych ustawami lub na podstawie porozumień z właściwymi organami administracji rządowej oraz zadań przekazanych w drodze porozumienia przez organy samorządu terytorialnego z zakresu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego¹². Zasady realizacji zadań ustawowych i zleconych zostały określone w regulaminach prac poszczególnych organów Izby¹³.

W związku z pandemią COVID-19 nie wprowadzano do Statutu zapisów dotyczących prowadzenia obrad organów Izby w trybie zdalnym. Prezes Zarządu Izby wyjaśnił, że wprowadzenie zmian do Statutu Izby jest naszym zdaniem niecelowe, gdyż żaden przepis powszechnie obowiązujący nie nakłada takiego obowiązku. Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych¹⁴ oraz akty wykonawcze do niej dają możliwość organizowania takiego trybu odbywania Walnych Zgromadzeń czy Rad Powiatowych PIR oraz ich organów wykonawczych i pomocniczych bez konieczności wprowadzania tego do Statutu Izby.

(akta kontroli str. 36 – 58, 59 - 60)

Liczba członków rad powiatowych Izby V/VI kadencji wg stanu na koniec 2018 r. wynosiła 270, a na koniec 2019 r. i 2020 r. – 270 i 269. Izba nie dysponowała danymi dotyczącymi liczby jej członków w podziale na grupy wskazane w art. 1 ust. 2 ustawy o izbach (tj. osób fizycznych i prawnych będących podatnikami podatku rolnego, osób fizycznych będących podatnikami podatku dochodowego od osób fizycznych i osób prawnych będących podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych z działów specjalnych produkcji

⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ W okresie od 2013 r. do 2019 r. Statut PIR zmieniony został dwukrotnie

¹⁰ § 12 Statutu PIR określa, że do zadań Izby w szczególności należy, co oznacza, że ma on charakter otwarty.

¹¹ ustawa z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2017 r. poz. 1295 ze zm.)

¹² § 14 Statutu Izby.

¹³ Uchwały Walnego Zgromadzenia PIR z dnia 23.12.2013 r.: Nr II/3/2013/IV w sprawie Regulaminu obrad Walnego Zgromadzenia Podkarpackiej Izby Rolniczej, Nr II/4/2013/IV w sprawie Regulaminu pracy Zarządu Podkarpackiej Izby Rolniczej, Nr II/5/2013/IV w sprawie Regulaminu pracy Komisji Rewizyjnej Podkarpackiej Izby Rolniczej, Nr II/6/2013/IV. w sprawie Regulaminu pracy Komisji Problemowej (Budżetowej) Podkarpackiej Izby Rolniczej

¹⁴ Dz.U z 2020 r. poz. 1842 ze zm.

rolnej oraz członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych posiadających w tych spółdzielniach wkłady gruntowe).

(akta kontroli str. 61 – 95, 141 - 148)

W badanym okresie Izba przekazała dwukrotnie sprawozdania o działalności samorządu gospodarczego i zawodowego SOF-4s do Głównego Urzędu Statystycznego (za 2018 r. i za 2020 r.). Dane były zgodne ze sprawozdaniami Izby. Jednakże w zakresie działu III, dotyczącego członków, osób pracujących społecznie oraz innych osób nieodpłatnie wykonujących świadczenia w ramach jednostki, ujęto niewłaściwe dane. W sprawozdaniu tym podano dane dotyczące członków organów Izby, a nie samorządu rolniczego województwa podkarpackiego (za 2018 r.– 270). Prezes Zarządu PIR wyjaśnił, że ze względu na brak możliwości pozyskania wiarygodnych danych, uzgodniono podczas rozmowy telefonicznej z pracownikiem Urzędu Statystycznego, iż na potrzeby złożenia formularza SOF-4s w dziale III, Izba będzie wpisywać liczbę członków organów izby, a nie liczbę członków samorządu rolniczego województwa podkarpackiego. W sprawozdaniach za poprzednie lata (do 2014 r.) wykazywana była liczba członków Izby (186 tys.). Jednak ustalenie faktycznej liczby członków samorządu rolniczego i pozyskanie danych statystycznych odnośnie podziału na płeć, wiek oraz określenie sumy godzin pracy społecznej świadczonej przynajmniej raz w danym roku sprawozdawczym przez wszystkich członków (informacji wymaganych w dziale III formularza sprawozdania SOF-4s), przy obecnej liczbie osób zatrudnionych w Biurze Izby i obowiązującym stanie prawnym, jest praktycznie niemożliwe do ustalenia i zweryfikowania.

(akta kontroli str. 96 – 136, 201 - 203)

W wyborach przeprowadzonych w dniu 28 lipca 2019 r. KRIR¹⁵ zwolniła z obowiązku przeprowadzania głosowania w okręgach (gminach), w których liczba kandydatów do rady powiatowej była równa lub mniejsza od liczby mandatów, wobec czego gminy te nie przygotowały spisu wyborców. W wyniku wyborów przeprowadzonych w 2019 r. wybrano 270 delegatów (z możliwych 279) VI kadencji PIR w 21 Radach Powiatowych, w 160 okręgach wyborczych. W 123 okręgach wyborczych w związku z ww. uchwałą KRIR nie przeprowadzono wyborów, natomiast głosowanie przeprowadzone zostało w 37 okręgach wyborczych. Frekwencja w okręgach, w których wybory się odbyły wynosiła 4,15%.

(akta kontroli str. 152)

PIR zawarła porozumienia z wszystkimi gminami w województwie podkarpackim (160) w sprawie przeprowadzenia wyborów do Walnego Zgromadzenia, w tym do Rad Powiatowych PIR. W porozumieniu wskazany został zakres zadań PIR oraz gmin. Do zadań PIR m.in. należało przygotowanie, przekazanie gminom plakatów wyborczych, podpisanie umowy i zapewnienie środków na wynagrodzenia dla pełnomocnika gminnego, który na terenie gminy koordynował działania wyborcze. Do zadań gminy m.in. należało sporządzenie spisu uprawnionych do głosowania według wzoru określonego przez KRIR¹⁶ oraz udostępnienie ich do wglądu w siedzibie urzędu gminy, udostępnienie bezpłatnie lokalu dla pracy Okręgowej Komisji Wyborczej.

(akta kontroli str. 61 – 95, 137 – 138)

PIR w 2019 r. w związku z organizacją wyborów do Walnego Zgromadzenia, w tym do Rad Powiatowych VI kadencji poniosła zaplanowane w budżecie wydatki w kwocie 156,8 tys. zł, z czego z przeznaczeniem na: obsługę Wojewódzkiej Komisji Wyborczej (15,2 tys. zł), Okręgowych Komisji Wyborczych (88 tys. zł), wynagrodzenia dla pełnomocników ds. wyborów (38,4 tys. zł), koszty podróży służbowych pracowników PIR (8,1 tys. zł), zakup materiałów i usług (7,1 tys. zł).

(akta kontroli str. 140)

Prezes Zarządu PIR podkreślił, iż zarówno przy wyborach w 2015 r. jak i 2019 r. gminy miały problemy z uzyskaniem danych na temat podatników podatku dochodowego z działów specjalnych produkcji rolnej, gdyż urzędy skarbowe nie chciały ich udostępniać, wskazując, na tajemnicę skarbową. W związku z powyższym Wojewódzka Komisja Wyborcza do

¹⁵ Uchwała nr 1/2019 Krajowej Rady Izb Rolniczych z dnia 25 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania wyborów do walnych zgromadzeń izb rolniczych.

¹⁶ Załącznik nr 7 i 8 do uchwały nr 1/2019 KRIR z dnia 25 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania wyborów do walnych zgromadzeń izb rolniczych.

przeprowadzenia wyborów do Walnego Zgromadzenia, w tym do Rad Powiatowych PIR podjęła uchwałę nr 8/2019 z 25 czerwca 2019 r. o wystąpieniu do Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Rzeszowie o podjęcie działań w trybie nadzoru nad urzędami skarbowymi w zakresie udostępniania gminom danych do sporządzenia wykazu członków samorządu rolniczego. Szczególnie dotyczyło to Urzędu Skarbowego w Stalowej Woli, który nie udostępnił Prezydentowi, Burmistrzom, Wójtom z terenu działania tego urzędu wykazu członków izby rolniczej uprawnionych do głosowania (tj. osób fizycznych i prawnych będących podatnikami podatku dochodowego z działów specjalnych produkcji rolnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych i podatku dochodowym od osób prawnych). Na powyższe pismo brak było odpowiedzi o podjętych działaniach przez Dyrektora Izby Administracji Skarbowej.

(akta kontroli str. 141 – 148, 149 - 151)

W związku z wyborami do Walnego Zgromadzenia PIR VI kadencji w 2019 r. podejmowane działania informacyjno-promocyjne polegały przede wszystkim na zamieszczeniu od kwietnia do lipca 2019 r. w bezpłatnym biuletynie PIR „Agro Podkarpacie”, artykułów i informacji. PIR nie drukowała plakatów wyborczych, wykorzystywała przekazane przez KRIR.

Prezes Zarządu PIR wyjaśnił, że korespondencja na temat wyborów była również kierowana do poszczególnych gmin z prośbą o spowodowanie, w miarę posiadanych możliwości, nagłośnienia w miejscowej prasie lub biuletynie informacyjnym urzędu gminy terminu wyborów, miejsca głosowania oraz obwieszczenia o liście kandydatów na członków rad powiatowych w okręgu. Spisy członków Izby, jako osób uprawnionych do udziału w wyborach, przygotowywane były przez gminy w ramach zadań związanych z przeprowadzaniem wyborów do izb.

W zakresie analizy niskiej frekwencji wyborczej Prezes Zarządu PIR wyjaśnił, że podnoszony był problem terminu wyborów (28 lipca 2019 r.) z uwagi na okres najintensywniejszych prac polowych dla rolników. Izba sugerowała także zmianę przepisów, aby w przyszłości połączyć wybory do izb rolniczych np. z wyborami samorządowymi. Spowoduje to zwiększenie dostępności do lokali wyborczych (lokale wyborcze w każdej miejscowości/sołectwie) i zapewni powszechny udział rolników w wyborach do izb. Na zaniżenie frekwencji, w ocenie Prezesa PIR, wpływ miało także to, że rolnik posiadający grunty w kilku gminach, znajduje się na kilku listach do głosowania, natomiast z reguły korzysta z przysługującego mu prawa wyborczego w lokalu najbliższym jego miejscu zamieszkania.

(akta kontroli str. 141 - 148)

Zgodnie z przepisami *ustawy o izbach* oraz Statutem Izby zadania związane z gospodarowaniem finansami i majątkiem wykonywane były przez organy PIR, tj. Walne Zgromadzenie¹⁷ Komisję Rewizyjną¹⁸, Zarząd¹⁹ oraz Komisję Budżetową²⁰. W Statucie nie odnoszono się bezpośrednio do zapisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²¹ jednakże przepisy tam zawarte nie były z nią sprzeczne.

Zadania w zakresie gospodarowania finansami i majątkiem Izby, stosownie do art. 8 ust. 2 pkt 10 *ustawy o izbach* określono w rozdziale 10 Statutu – Gospodarka Izby. Zgodnie z § 27 ust. 4 Statutu, wszystkie sprawy niezastrzeżone *ustawą o izbach* lub Statutem dla innych organów Izby, w szczególności m.in. prowadzenie gospodarki finansowej Izby oraz ustalanie zasad wynagrodzenia pracowników Biura Izby (w tym jego dyrektora)²² należały do właściwości Zarządu²³. Zgodnie z § 75 pkt. 1 i 2 Statutu, Izba prowadzi gospodarkę finansową na podstawie budżetu²⁴ uchwalanego, nie później niż do 30 kwietnia danego

¹⁷ Art. 10 - 13 ustawy o izbach, § 17 - 25 Statutu Izby.

¹⁸ Art. 16 - 17 ustawy o izbach, § 26 – 34 Statutu Izby.

¹⁹ Art. 18 - 21 ustawy o izbach, § 35 - 43 Statutu Izby.

²⁰ Art. 14 ustawy o izbach, § 49 - 59 Statutu Izby – Komisja Budżetowa Izby

²¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 305.

²² Biuro Izby podlega zarządowi, który przy jego pomocy realizuje swoje zadania.

²³ Regulaminu Pracy Zarządu PIR stanowi załącznik do Uchwały nr II/4/2013/IV Walnego Zgromadzenia PIR VI Kadencji z dnia 23 grudnia 2013 r.

²⁴ Projekt budżetu przygotowuje zarząd izby po rozpatrzeniu uwag komisji budżetowej.

roku, przez Walne Zgromadzenie²⁵. Do kompetencji tego organu należy również dysponowanie majątkiem Izby oraz uchwalanie wydatków nieprzewidzianych w budżecie. Według § 79 Statutu, pociągające za sobą zobowiązania finansowe wnioski i uchwały Walnego Zgromadzenia lub Zarządu PIR ustalają jednocześnie źródła, z których zostaną one pokryte. W okresie objętym kontrolą Walne Zgromadzenie oraz Zarząd Izby realizowały swoje zadania zgodnie z regulacjami zawartymi w tym zakresie w *ustawie o izbach* i w Statucie.

(akta kontroli str. 36 – 58, 153 – 158, 159 - 162)

Zgodnie z art. 11 ust. 1 *ustawy o izbach* oraz § 22 pkt 1 Statutu Walne Zgromadzenie PIR zwoływane było przez Zarząd Izby, co najmniej dwa razy w roku²⁶. W uchwałach Walnego Zgromadzenia w sprawie budżetu PIR na lata 2018²⁷, 2019²⁸ i 2020²⁹ określone zostały zasady gospodarowania finansami i majątkiem. Dotyczyły one m.in. przekazywania środków na działalność statutową rad powiatowych, upoważnienia Zarządu PIR do przenoszenia środków finansowych zapisanych w budżecie pomiędzy poszczególnymi paragrafami. Stosownie do uchwał Walnego Zgromadzenia w sprawie budżetu Zarząd PIR upoważniony został do zaciągania zobowiązań finansowych według ustalonego budżetu na dany rok. Ponadto w każdym roku budżetowym Walne Zgromadzenie PIR podejmowało uchwały w sprawie zaciągania kredytu³⁰, powierzając wykonanie tych uchwał Zarządowi PIR.

(akta kontroli str. 171 – 188, 189 - 193)

Stosownie do art. 21 *ustawy o izbach* oraz § 74 Statutu Izby, Dyrektor Biura PIR został upoważniony przez Zarząd Izby do składania oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków oraz zobowiązań majątkowych PIR.³¹

W zakresie gospodarki finansowej w PIR obowiązywały także inne uregulowania wewnętrzne, takie jak m.in. Regulamin Wynagradzania³² oraz Polityka Rachunkowości³³.

(akta kontroli str. 194 – 195, 196 – 199, 200, 815)

Kontrolę działalności finansowej Izby, wg § 33 pkt 2 Statutu, przypisano Komisji Rewizyjnej³⁴, dla której zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 4 *ustawy o izbach* uchwalono Regulamin Pracy³⁵. W okresie objętym kontrolą - skład komisji³⁶ – obecnej VI³⁷ oraz poprzedniej V³⁸

²⁵ Regulaminu Obrad Walnego Zgromadzenia stanowi załącznik do uchwały nr II/3/2013/IV Walnego Zgromadzenia PIR IV kadencji z dnia 23 grudnia 2013 r.

²⁶ Obrady Walnego Zgromadzenia PIR odbyły się 6 razy, tj. po 2 razy w poszczególnych latach.

²⁷ Uchwała nr II/3/2017/V Walnego Zgromadzenia Podkarpackiej Izby Rolniczej z dnia 11 grudnia 2017 r. w sprawie budżetu PIR na 2018 rok.

²⁸ Uchwała nr II/4/2018/IV Walnego Zgromadzenia Podkarpackiej Izby Rolniczej z dnia 17 grudnia 2018 r. w sprawie budżetu PIR na 2019 rok

²⁹ Uchwała nr III/5/2019/VI Walnego Zgromadzenia Podkarpackiej Izby Rolniczej z dnia 20 grudnia 2019 r. w sprawie budżetu PIR na 2020 rok

³⁰ Uchwały Walnego Zgromadzenia Podkarpackiej Izby Rolniczej w sprawie zaciągnięcia kredytu i zobowiązania oraz ustanowienia hipoteki na nieruchomościach będących własnością PIR: Nr II/4/2017/IV z dnia 11 grudnia 2017 r., Nr II/3/2018/IV z dnia 17 grudnia 2018 r., III/4/2019/VI, Nr I/1/2020 z 8 stycznia 2020 r.

³¹ Uchwała Zarządu PIR nr VI/10/2019 z dnia 27 lutego 2019 r. w sprawie upoważnienia Dyrektora Biura do składania oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków oraz zobowiązań majątkowych PIR oraz poprzednio obowiązująca uchwała nr 7/2012/IV Zarządu PIR z dnia 31 stycznia 2012 r.

³² Uchwała nr 23/2013/IV Zarządu PIR z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie zatwierdzenia regulaminu wynagradzania pracowników Biura PIR (ze zm. 24.11.2014 r., 18.06.2015 r., 15.11.2017 r., 30.08.2018 r.). Uchwała Nr XX/1/2019 Zarządu PIR z dnia 21.08.2019 r. w sprawie Regulaminu wynagradzania pracowników Biura PIR (ze zm. 29.04.2020 r., 30.11.2020 r.)

³³ Uchwała nr II/1/2016 Zarządu PIR z dnia 27 stycznia 2016 r. w sprawie ustalenia dokumentacji przyjętych zasad prowadzenia rachunkowości. Uchwała Nr XXIX/2/2016 z dnia 20 grudnia 2016 r. wprowadzająca zmiany do polityki rachunkowości PIR, uchwała Nr II/1/2018 z dnia 22 stycznia 2019 r. wprowadzająca zmiany do przyjętych zasad prowadzenia rachunkowości.

³⁴ W postanowieniach statutowych wskazano, że w skład Komisji Rewizyjnej wchodzi pięć osób wybranych przez Walne Zgromadzenie spośród swoich członków Izby na okres kadencji trwającej cztery lata, z zastrzeżeniem, że członek komisji rewizyjnej nie może być jednocześnie członkiem zarządu. Do zadań komisji rewizyjnej należała m.in. kontrola działalności finansowej Izby oraz podejmowanie uchwał w sprawie wyboru podmiotu uprawnionego do badania rocznego sprawozdania finansowego. W skład komisji rewizyjnej, w okresie objętym kontrolą, nie wchodziły osoby powołane do Zarządu Izby.

³⁵ Regulaminu Pracy Komisji Rewizyjnej PIR stanowi załącznik do Uchwały nr II/5/2013/IV Walnego Zgromadzenia PIR IV Kadencji z dnia 23 grudnia 2013 r.

³⁶ Zgodnie z § 26 Statutu Izby - Komisja Rewizyjna składa się z 5 osób wybieranych przez Walne Zgromadzenie PIR spośród swoich członków, a członek Komisji Rewizyjnej nie może być jednocześnie członkiem Zarządu.

kadencji był zgodny z *ustawą o izbach* oraz ze Statutem, a w jej skład nie wchodziły osoby będące członkami Zarządu Izby. Zakres zadań przypisanych Komisji Rewizyjnej w Statucie był zgodny z *ustawą o izbach*³⁹.

Jednym z zadań Komisji Rewizyjnej PIR było podejmowanie uchwały w sprawie wyboru podmiotu uprawnionego do badania rocznego sprawozdania finansowego⁴⁰. W kontrolowanym okresie nie były podejmowane uchwały w tym zakresie, gdyż w świetle art 64 ust.1 pkt 4 ustawy o rachunkowości⁴¹ nie było takiego obowiązku.

(akta kontroli str. 5 – 7, 10, 12, 36 – 58, 163 – 166, 201 - 203)

W okresie objętym kontrolą, Komisja Rewizyjna odbyła siedem⁴² posiedzeń, co było zgodne z jej Regulaminem Pracy. W przypadku wszystkich posiedzeń przedmiotem ich obrad była gospodarka finansowa PIR w zakresie wykorzystania majątku i środków finansowych, tj.:

- w 2018 r. – 2 posiedzenia, których przedmiotem była: kontrola wykonania uchwał Walnego Zgromadzenia, przyjęcie i analiza sprawozdania z działalności ustawowej i statutowej Zarządu PIR za 2017 r., wydanie wniosku o udzielenie absolutorium Zarządowi PIR w związku z wykonaniem budżetu Izby za rok 2017, kontrola działalności finansowej Izby za 2018 r. w zakresie gospodarki finansowej prowadzonej przez Zarząd PIR,

- w 2019 r. – 2 posiedzenia, których przedmiotem była: analiza projektu budżetu PIR na rok 2020 przygotowanego przez Zarząd, pod względem planowanych środków w budżecie na wydatki według poszczególnych paragrafów klasyfikacji budżetowej i ich ocena w kontekście właściwego wykonywania zadań ustawowych i statutowych przez wszystkie organy i Biuro PIR, przyjęcie sprawozdania z działalności Zarządu PIR za 2018 r. oraz wydanie wniosku o udzielenie absolutorium dla Zarządu PIR, kontrola działalności finansowej PIR za 2018 r. i za 2019 r.

- w 2020 r. – 3 posiedzenia, których przedmiotem była: analiza projektu budżetu na rok 2021 przygotowanego przez Zarząd PIR, pod względem kwoty zaplanowanych dochodów i wydatków, analiza i przyjęcie sprawozdania z działalności ustawowej i statutowej oraz finansowej Zarządu PIR za 2019 r. oraz wydanie wniosku o udzielenie absolutorium dla Zarządu PIR, kontrola działalności finansowej PIR za 2019 r. i 2020 r.

W wyniku przeprowadzonych kontroli działalności finansowej Izby – analizy sprawozdań finansowych za lata 2018 – 2020 - Komisja Rewizyjna nie stwierdzała nieprawidłowości i pozytywnie opiniowała sprawozdania, co stanowiło podstawę do wydania wniosku o udzielenie absolutorium dla Zarządu PIR w związku z wykonaniem planu finansowego Izby za poszczególne lata. W okresie kontrolowanym Komisja Rewizyjna nie przeprowadzała kontroli działalności rad powiatowych i nie przeprowadzała również kontroli działalności prac Biura Izby. Przedmiotem działalności Komisji Budżetowej PIR było opiniowanie projektów uchwał budżetowych. W 2018 r. Komisja Budżetowa odbyła dwa posiedzenia, w 2019 r. jedno i w 2020 r. dwa.

(akta kontroli str. 204 – 219, 222 – 233, 237 – 258, 264 - 269)

Stosownie do Regulaminu pracy Komisji Rewizyjnej⁴³ z jej działalności sporządzane były roczne sprawozdania, które przedkładane były Zarządowi PIR po zakończeniu roku, a następnie Walnemu Zgromadzeniu PIR w wymaganym terminie do 30 czerwca roku następnego po roku sprawozdawczym⁴⁴.

³⁷ Komisji Rewizyjnej VI kadencji - działającej w trakcie kontroli w składzie wskazanym w uchwale Walnego Zgromadzenia PIR Nr II/8/2019/VI z dnia 5 września 2019 r.

³⁸ Komisja Rewizyjna V kadencji – działająca w 2019 r. w składzie wskazanym w uchwale Walnego Zgromadzenia PIR Nr II/8/2015/V z dnia 26 czerwca 2015 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej PIR, Nr II/9/2015/V z dnia 26 czerwca 2015 r., w sprawie wyboru Członków Komisji Rewizyjnej PIR.

³⁹ W Statucie ani też w Regulaminie pracy Komisji Rewizyjnej nie przypisano Komisji takich zadań jak m.in. kontrola działalności zarządu i rad powiatowych Izby oraz prac biura Izby oraz kontrola wykonywania przez zarząd uchwał i wniosków rad powiatowych Izby. Wskazano ogólnie kontrola działalności finansowej PIR.

⁴⁰ § 33 pkt. 4 Statutu PIR i § 4 Regulaminu pracy Komisji Rewizyjnej PIR

⁴¹ Dz. U. z 2021, poz. 217 ze zm.

⁴² 23.05.2018 r., 28.11.2018 r., 25.04.2019 r., 29.11.2019 r., 30.11.2019 r., 3.06.2020 r., 3.09.2020 r.

⁴³ §12 Regulaminu

⁴⁴ Uchwała Nr I/4/2019/V Walnego Zgromadzenia PIR z dnia 20.05.2019 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania Komisji Rewizyjnej z działalności w 2018 r. Uchwała Nr I/4/2020/VI Walnego Zgromadzenia PIR z

(akta kontroli str. 220 – 221, 234 – 236, 259 - 262)

W statucie PIR wskazano, że rady powiatowe Izby pełnią rolę opiniodawczo-doradczą wobec Walnego Zgromadzenia i Zarządu Izby, działając na obszarze powiatów. Poza zadaniami rad powiatowych określonymi w art. 22a ust. 3 *ustawy o izbach*, przypisano im również zadania dotyczące zgłaszania i wspierania inicjatyw na rzecz edukacji i doradztwa rolniczego, podnoszenia kwalifikacji osób pracujących w rolnictwie w danym powiecie, zgłaszania i wspierania inicjatyw na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich, dbałości o poprawę stanu środowiska naturalnego powiatu, zgłaszania inicjatyw w celu rozwiązywania lokalnych problemów rolnictwa. Postanowienia Statutu nie określały szczegółowych zasad wydatkowania środków publicznych przez rady powiatowe i sposobu ich rozliczania. Powyższe nie zostało również określone w obowiązującym w okresie objętym kontrolą Regulaminie Pracy Zarządu PIR.

(akta kontroli str.36 – 58, 159 - 162)

2. Izba nie opracowywała planów działalności na lata 2018 – 2020 w formie sformalizowanych dokumentów. Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa Zarządu PIR, nieformalne programy działalności Izby stanowiły podstawę do opracowania planu finansowego będącego załącznikami do uchwał Walnego Zgromadzenia w sprawie budżetu PIR. Plany działalności ustalane były także dla poszczególnych rad powiatowych, gdyż w ich przypadku wiązało się to z planowaniem wydatków w budżecie PIR przeznaczonych na ich działalność.

Prezes Zarządu Izby wskazał, że nie była prowadzona wyodrębniona ewidencja zadań ustawowych i statutowych, a także zleczanych innymi ustawami realizowanych przez PIR i jej organy. Podstawowym sposobem ewidencjonowania zadań była ewidencja spraw do załatwienia wpływających do Izby, na podstawie której sporządzane były roczne sprawozdania z realizacji zadań ustawowych PIR. W związku z przyjętym systemem ewidencji w Izbie można było wyodrębnić [1] ewidencję wniosków do KOWR o przetargi ofertowe; [2] ewidencję wniosków KOWR o zaopiniowanie sprzedaży nieruchomości; [3] ewidencję wniosków KOWR o zaopiniowanie przedłużenia umowy dzierżawy; [4] ewidencję opinii o potwierdzenie rękojmi należytego prowadzenia gospodarstwa rolnego⁴⁵; [5] ewidencję oświadczeń KOWR o wykonaniu prawa pierwokupu nieruchomości na podstawie *ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego*; [6]; ewidencję opinii dotyczących postępowań komorniczych; [7] ewidencję wydanych opinii do rocznych planów łowieckich.

PIR, w okresie objętym kontrolą, realizowała 18 z 19 zadań wymienionych w art. 5 ust. 1 *ustawy o izbach*. Nie było wykonywane zadanie określone w art. 5 ust. 1 pkt 9 *ustawy o izbach* dotyczące prowadzenia listy rzeczoznawców oraz przyznawania tytułów kwalifikacyjnych w zakresie rolnictwa na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Prezes Zarządu PIR wyjaśnił, iż z woli ustawodawcy zadanie określone w art. 5 ust. 1 pkt 9 *ustawy o izbach*, jak dotąd nie podlegało wykonaniu, z uwagi na brak przepisów odrębnych, określających zasady prowadzenia list rzeczoznawców oraz przyznawania tytułów kwalifikacyjnych w zakresie rolnictwa. Jednakże PIR w ramach realizacji niniejszego zadania ustawowego posiada listę rzeczoznawców Stowarzyszenia Naukowo – Technicznego Inżynierów i Techników Rolnictwa oraz wykaz osób, które ukończyły szkolenia z zakresu likwidacji szkód łowieckich i szkód spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi.

(akta kontroli str.141 – 148, 270 – 272)

W 2020 r. PIR uwzględniła sytuację, w jakiej znalazło się rolnictwo w skutek pandemii COVID-19 wykazując w tym okresie aktywność na rzecz rolników. PIR podejmowała działania z inicjatywy własnej, jak i na wniosek rolników. Współpracowała m.in. z KRIR⁴⁶, z

dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania Komisji Rewizyjnej z działalności w 2019 r. Uchwała Nr I/4/2021 Walnego Zgromadzenia PIR z dnia 28 czerwca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania Komisji Rewizyjnej z działalności w 2020 r.

⁴⁵ od 26 czerwca 2019 r. zmiana przepisów – PIR nie potwierdzała rękojmi należytego prowadzenia gospodarstwa rolnego

⁴⁶ w zakresie m.in. wymiany informacji, postępowania ze zwierzętami domowymi i gospodarskimi dla osób objętych kwarantanną, korespondencja mailowa z dnia 6 kwietnia 2020 r., uwzględnienia rolników prowadzących gospodarstwa rolne w ustawie z dnia 2 marca 2020 r., unormowanie zagadnienia nierównego traktowania przez KRUS rolników przebywających na kwarantannie i w izolacji, korespondencja mailowa.

Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS)⁴⁷, KOWR⁴⁸ oraz ARiMR⁴⁹. Kontynuowane było udzielanie poradnictwa prawnego⁵⁰. W związku z pandemią Zarząd PIR przekazał do Ministra RiRW krytyczne stanowisko w sprawie nieuwzględnienia właścicieli gospodarstw rolnych w tarczach antykrzysowych wraz z postulatami rozwiązań ograniczających konsekwencje pandemii dla rolnictwa.

PIR w 2020 r. w związku z pandemią COVID-19 wniosowała do [1] Ministra RiRW za pośrednictwem KRIR o podjęcie stosownych działań legislacyjnych zmierzających do uwzględnienia rolników prowadzących gospodarstwa rolne w ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o *szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19*⁵¹; [2] Zarządu KRIR o wystąpienie do Ministra RiRW o unormowanie zagadnienia nierównego traktowania przez KRUS rolników przebywających na kwarantannie i w izolacji w związku z istniejącą pandemią, [3] Zarządu KRIR o wystąpienie do Prezesa Rady Ministrów w sprawie tzw. płatności podzielonej, zdaniem PIR dyskryminującej rolników jako grupę zawodową⁵²; [4] Zarządu KRIR o wystąpienie do Ministra RiRW w sprawie postępowania ze zwierzętami domowymi i gospodarskimi dla osób objętych kwarantanną [5] Ministra RiRW w związku z odmowami przyznania płatności bezpośrednich⁵³; [6] Ministra RiRW o ujęcie rolników i ich rodzin w rządowym programie rehabilitacji osób, które przeszły COVID-19⁵⁴; [7] do stosownych instytucji⁵⁵ o jak najszybsze wypłacenie środków rolnikom poszkodowanym w związku z programem: „Pomoc na szkody w uprawach rolnych spowodowane w 2019 r. przez suszę, huragan, grad, deszcz nawalny, przymrozki wiosenne lub powódź”; [8] do stosownych instytucji⁵⁶ o wsparcie, pomoc dla rolników starających się o uzyskiwanie dokumentów i zaświadczeń niezbędnych do procedur przetargowych prowadzonych przez KOWR.

Izba brała również udział w opracowaniu projektu rozporządzenia Ministra RiRW z dnia 24 sierpnia 2020 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Pomoc dla rolników szczególnie dotkniętych kryzysem COVID-19”⁵⁷. Ponadto we współpracy m.in. z ARiMR informowała o możliwościach uzyskania pomocy dla rolników w szczególności dotkniętych kryzysem COVID-19⁵⁸.

(akta kontroli str. 273 – 281)

PIR w latach 2018 – 2020 nie realizowała żadnych zadań z zakresu administracji rządowej lub samorządowej, ponieważ takich zadań Izbie nie zlecano.

PIR współdziałała z Wojewodą Podkarpackim m.in. poprzez udział przedstawiciela Izby:

- w pracach komisji wojewódzkiej do koordynowania działalności komisji powiatowych powołanych do oszacowania szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w której wystąpiły szkody spowodowane niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi,
- w komisjach powołanych do oszacowania szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznym,
- w pracach Zespołu ds. analizy szans i zagrożeń oraz potencjalnych kierunków rozwoju obszarów wiejskich do 2030 r. w województwie podkarpackim,
- w pracach Podkarpackiego Wojewódzkiego Zespołu Zarządzenia Kryzysowego w związku z wystąpieniem ognisk afrykańskiego pomoru świń (ASF) w województwie podkarpackim.

⁴⁷ w zakresie m.in. wymiany informacji, procedur przetargowych z dnia 19 maja 2020 r. czy programu rehabilitacji osób, które przeszły COVID-19 z dnia 9 grudnia 2020 r.

⁴⁸ w zakresie m.in. wymiany informacji oraz procedur przetargowych z dnia 28 kwietnia 2020 r.

⁴⁹ w zakresie m. in. informowania rolników o możliwości uzyskania pomocy w związku z COVID-19, korespondencja mailowa.

⁵⁰ W formie telefonicznej oraz pocztą elektroniczną

⁵¹ L.Dz. PIR/870/2020 z dnia 31 marca 2020 r.

⁵² L.Dz. PIR/889/2020 z dnia 1.04.2020 r.

⁵³ PIR/ 2606/2020 z dnia 23 .09.2020 r.

⁵⁴ L.Dz. PIR/1994/2020 z dnia 30.10.2020 r.

⁵⁵ Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, ARiMR., Wojewoda Podkarpacki

⁵⁶ Starostowie, wójtowie, burmistrzowie i prezydenci, KRUS, ARiMR.

⁵⁷ Uwagi wysłane do KRIR w dniu 20 lipca 2020 r., KRIR/KK/713/20.

⁵⁸ Korespondencja mailowa m.in. z dnia 23 września 2020 r., 2 października 2020 r. oraz 3 listopada 2020 r.

W latach 2018 – 2020 Izba nie otrzymywała do zaopiniowania projektów aktów prawa miejscowego dotyczących rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych przekazanych przez Wojewodę Podkarpackiego. Dyrektor Biura PIR wyjaśnił, że Izba nie dysponuje informacjami na temat przyczyn niewystępowania o tego typu opinie.

(akta kontroli str.201 – 203, 282)

W latach 2018 – 2020 w celu realizacji zadań ustawowych i zleconych Izba nie utworzyła spółki prawa handlowego⁵⁹, fundacji lub stowarzyszenia, a także nie zlecała wykonania tych zadań, jak również nie wносиła do takich podmiotów majątku⁶⁰ ani środków finansowych. W badanym okresie Izba była jedynym wspólnikiem Agro-PIR sp. z o. o. z siedzibą w Trzebownisku utworzonej aktem notarialnym repertorium A nr 52/200 w dniu 7.01.2000 r., posiadającym 100% udziałów o wartości 50 tys. zł. Przedmiotem działalności spółki było: wydawanie czasopism i periodyków – PKD 58.14.Z oraz działalność reklamowa – PKD 73.11.Z

Powiązania spółki Agro – PIR z Izbą były następujące:

- PIR zawarła w dniu 25.05.2015 r. umowę użyczenia z Agro-PIR sp. z o.o., której przedmiotem było oddanie w nieodpłatne użytkowanie spółce jednego pomieszczenia biurowego o powierzchni 14,77m² w siedzibie PIR na potrzeby biura, w którym jest prowadzona działalność spółki określona w jej umowie,

- Zarząd Agro-PIR sp. z o.o. składał się z pracowników PIR. Zarząd spółki od dnia powstania do końca czerwca 2020 r. nie pobierał wynagrodzenia z tytułu pełnionej funkcji. Uchwałą Zgromadzenia Wspólników Agro – PIR od 1 lipca 2020 r. przyznano Prezesowi Zarządu wynagrodzenie, które za okres VII-XII 2020 r. łącznie wyniosło 2,1 tys. zł brutto.

W okresie tym Izba uzyskała dochody z tytułu posiadania udziałów w Agro - PIR łącznej kwocie 25,2 tys. zł⁶¹. Działalność spółki była zgodna z jej umową i obejmowała wspólne wydawanie miesięcznika Agro Podkarpacie oraz pozyskiwanie reklamodawców dla tego miesięcznika. Działalność spółki Agro – PIR wynikała z jej umowy i była zgodna z działalnością ustawową Izby. W okresie objętym kontrolą Izba nie zlecała spółce Agro – PIR zadań merytorycznych, w związku z czym nie przekazywała jej środków finansowych z tego tytułu.

(akta kontroli str. 141 – 148, 283 – 289, 290 – 294, 295 - 299)

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 *ustawy o izbach* w okresie objętym kontrolą Izba sporządziła i przedstawiła organom administracji rządowej i samorządu terytorialnego 610 opinii, ocen analiz i wniosków z zakresu produkcji rolnej oraz rynku rolnego, w tym: 205 w 2018 r., 236 w 2019 r. oraz 269 w 2020 r. W okresie tym najwięcej opinii – 91 – dotyczyło rękojmi należytego prowadzenia działalności rolniczej dla KOWR. W latach 2019-2020 najwięcej opinii (odpowiednio 56 oraz 60 i 80) sporządzono w sprawie rocznych planów łowieckich. Izba sporządzała również opinie dotyczące takich spraw jak m.in.: cen żyta dla potrzeb naliczania podatku rolnego dla gmin (34 w 2018 r., 42 w 2019 r. oraz 31 w 2020 r.) oraz dotyczące rozdysponowania gruntów z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa dla KOWR (odpowiednio – 9, 5 oraz 12). W ramach realizacji tego zadania Izba sporządziła również 43 analiz, ocen i wniosków⁶², które dotyczyły w szczególności takich spraw jak: sytuacja ekonomiczna rolników, dopłat i dotacji, ASF, kłęski suszy, szkód łowieckich oraz bezpieczeństwa rolników i ich gospodarstw. Większość z nich kierowano do Ministra RiRW za pośrednictwem KRIR – 19, do KRIR – 11 oraz do Wojewody Podkarpackiego – 13.

(akta kontroli str.270 – 272, 300 - 308)

Realizując zadanie wskazane w art. 5 ust. 1 pkt 2 *ustawy o izbach*, Izba w latach 2018-2020 sporządziła 163 wniosków (31 w 2018 r., 54 w 2019 r. i 78 w 2020 r.) z inicjatywą w zakresie

⁵⁹ Izba jest 100% udziałowcem spółki Agro-PIR Sp. z o.o. utworzonej 7 stycznia 2000 r. W okresie objętym kontrolą spółka ta nie realizowała zadań ustawowych Izby.

⁶⁰ Poza bezpłatnym użytkowaniem przez spółkę Agro – PIR pomieszczenia biurowego.

⁶¹ Uchwała Nr I/5/2018 Zgromadzenia Zwyczajnego Wspólników Agro – PIR sp. z o.o. w Trzebownisku z dnia 29.06.2018 r. w sprawie podziału zysku z działalności Agro – PIR sp. z o.o. za 2017 r. Uchwała Nr II/5/2019 Zgromadzenia Zwyczajnego Wspólników Agro – PIR sp. z o.o. w Trzebownisku z dnia 21.06.2019 r. w sprawie podziału zysku z działalności Agro – PIR sp. z o.o. za 2018 r. Uchwała Nr I/5/2020 Zgromadzenia Zwyczajnego Wspólników Agro – PIR sp. z o.o. w Trzebownisku z dnia 14.07.2020 r. w sprawie podziału zysku z działalności Agro – PIR sp. z o.o. za 2019 r.

⁶² 13 w 2018 r., 20 w 2019 r. oraz 10 w 2020 r.

regulacji prawnych dotyczących rolnictwa. PIR przekazywała wnioski do Ministra RiRW za pośrednictwem KRIR (16), do KRIR (18) oraz do Wojewody Podkarpackiego (23). Opinie te kierowano również do Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz ówczesnych Ministerstw Klimatu i Środowiska. Dominującymi kategoriami propozycji zmian w przepisach była poprawa sytuacji ekonomicznej rolników⁶³, w tym regulacji dotyczących dopłat i dotacji⁶⁴, kompetencji Izb rolniczych⁶⁵, ASF⁶⁶ jak również propozycji uregulowań dotyczących zagrożeń dla rolnictwa wynikających z sytuacji epidemiologicznej⁶⁷.

(akta kontroli str.270 – 272, 300 – 308, 309 - 349)

W zakresie działalności na rzecz tworzenia rynku rolnego oraz poprawy warunków zbytu produktów rolnych i produktów rolnych (art. 5 ust.1 pkt. 3 *ustawy o izbach*), PIR w szczególności podejmowała działania w zakresie promocji rynku trzody chlewnej, mającego strategiczne znaczenie dla województwa podkarpackiego⁶⁸. Poza tym działalność Izby koncentrowała się na rynku wołowiny⁶⁹, rynku drobiu” oraz ogólnej promocji lokalnych produktów dystrybuowanych w rolniczym handlu detalicznym.

Realizując to zadanie m.in. PIR gromadziła informacje dotyczące cen podstawowych produktów rolnych oraz możliwości ich zbytu i udostępniała ich zainteresowanym rolnikom w biurze PIR jak i na łamach miesięcznika Agro - Podkarpacie wydawanego przez PIR, stronie internetowej i portalu społecznościowym. Promowanie rynków rolnych następowało poprzez organizację pikników promujących spożycie krajowej żywności. W latach 2018 – 2020 PIR promowała rynki:

- roślin zbożowych „Piknik Zbożowy w Dzikowcu” w dniu 30.09.2018 r, rynek drobiu „Piknik Drobiowy w Kraczkowej” w dniu 7.10.2018 r. oraz rynek mięsa wieprzowego „Piknik Wieprzowy w Małej” w dniu 17.06.2018 r.
- produktów mlecznych organizując Piknik „Dzień z Mlekiem” w Zarzeczcu w dniu 23.06.2019 r.
- rynek mięsa drobiowego tj. Piknik Drobiowy „Podkarpackie Przymaki Drobiowe” w Pustkowie Osiedlu w dniu 8.09.2019 r.
- rynek mięsa Wieprzowego Piknik „Promocja Polskiej Wieprzowiny” w Łańcucie w dniu 20.10.2019 r.

W ramach tego zadania w latach 2018 – 2020 zorganizowane zostały szkolenia m.in. nt „Budowa ferm trzody chlewnej”, likwidacji szkód łowieckich i szkód spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi (4 szkolenia) dla członków Rad Powiatowych Izby i zainteresowanych rolników z terenu województwa podkarpackiego.

PIR organizowała także spotkania na temat nowelizowanej ustawy Prawo łowieckie, realizacji planów łowieckich przez koła łowieckie i odstrzału redukcyjnego dzików i bobrów (2 spotkania) oraz sytuacji związanej z ASF w województwie podkarpackim dla zainteresowanych członków Rad Powiatowych Izby (3). Zorganizowane zostało także spotkanie z przedstawicielami Wydziału Środowiska i Rolnictwa Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego na temat zasad powoływania gminnych komisji ds. szacowania zakresu i wysokości strat poniesionych na terenie gminy w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej spowodowanych wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych oraz na temat skali występowania zjawiska suszy na terenie województwa.

W okresie objętym kontrolą Zarząd PIR zorganizował także spotkania z przedstawicielami:

⁶³ Np. w marcu 2020 r. przedstawiono KRIR koncepcję zwolnienia rolników do 30 r.ż. z obowiązku opłacania KRUS.

⁶⁴ Np. w czerwcu 2018 r. w zakresie dopłat do paliw rolników postulowano do Ministra RiRW o zmianę przepisów skutkujących uwzględnieniem zwiększonego kosztu zużycia paliwa w przypadku produkcji zwierzęcej.

⁶⁵ Np. w grudniu 2019 r. proponowano KRIR rozwiązanie umożliwiające prowadzenie działalności gospodarczej m. in. w zakresie certyfikacji i dopuszczania do obrotu maszyn i urządzeń stosowanych w rolnictwie.

⁶⁶ Np. w maju 2020 r. przedstawiono KRIR propozycje dotyczące zniesienia ograniczeń wynikających z nałożonych stref zagrożenia ASF.

⁶⁷ Np. w kwietniu 2020 r. postulowano do Ministra RiRW o wprowadzenie regulacji umożliwiających świadczenie prac sezonowych przez cudzoziemców (w tym przede wszystkim pracownikom z Ukrainy) jak w dobie ograniczeń COVID.

⁶⁸ Umowa o współpracy nr KRIR/UoW/PPW/PIR/2019 zawarta w dniu 25.09.2019 r. pomiędzy KRIR a PIR w zakresie promocji polskiej wieprzowiny.

⁶⁹ W celu zwiększenia konkurencyjności dla importu tego surowca z krajów Ameryki Południowej oraz USA.

- Zarządów Okręgowych Polskiego Związku Łowieckiego w Rzeszowie, Przemyślu, Krośnie, Tarnobrzegu i Tarnowie, na temat rocznych planów łowieckich i możliwości uczestnictwa przedstawicieli Izby w inwentaryzacji zwierzyny sporządzanej przez dzierżawców albo zarządców obwodów łowieckich,
- Podkarpackiego Oddziału Regionalnego ARiMR odnośnie spraw związanych z wystąpieniem powodzi na terenie województwa podkarpackiego,
- Wydziału Środowiska i Rolnictwa Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego na temat spraw związanych z suszą oraz innymi klęskami dotyczącymi rolnictwa w województwie podkarpackim.
- Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Rzeszowie na temat wapnowania gleb,
- z przedstawicielem Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie na temat realizacji „Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie”,
- Podkarpackiego Oddziału Regionalnego ARiMR na temat bieżącej działalności z uwzględnieniem działań premiowych i modernizacyjnych oraz ponowną weryfikacją (kontrolą wsteczną) wniosków o dopłaty bezpośrednie, oraz spotkanie z przedstawicielem Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki PIB Sp. z o.o. w Odrzechowej na temat problemów hodowców bydła, koni, owiec i kóz,
- Zakładu Produkcyjnego „Cukrownia Ropczyce” na temat problemów dotyczących plantatorów buraka cukrowego.

(akta kontroli str.270 – 272, 300 – 308, 471 - 474)

W ramach obowiązków wynikających z art. 5 ust. 1 pkt 4 *ustawy o izbach*, tj. prowadzenie analiz kosztów i opłacalności produktów rolnych, Izba podejmowała następujące działania:

- gromadziła informacje dotyczące cen podstawowych produktów rolnych i publikowała w miesięczniku Agro Podkarpacie oraz informowała zainteresowanych rolników,
- pozyskiwała dane dotyczące średnich plonów podstawowych upraw rolnych na terenie województwa podkarpackiego z podziałem na poszczególne powiaty.

W zakresie prowadzenia analiz kosztów i opłacalności produktów rolnych Izba wykorzystywała materiały publikowane przez Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego (PODR). Informacje te służyły przedstawicielom Izby uczestniczących w gminnych komisjach ds. szacowania zakresu i wysokości strat w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej spowodowanych wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych.

(akta kontroli str.270 – 272, 300 - 308)

W związku z realizacją zadania: doradztwo w zakresie działalności rolniczej, wiejskiego gospodarstwa domowego oraz uzyskania przez rolników dodatkowych dochodów, wskazanego w art. 5 ust. 1 pkt 6 *ustawy o izbach*, PIR była organizatorem i współorganizatorem w 2018 r. – 23 spotkań, szkoleń w 13 kategoriach tematycznych łącznie dla 450 uczestników, w 2019 r. – 24 dotyczących 11 zagadnień dla 320 osób oraz w 2020 r. – 18 dla 180 osób w ramach czterech tematów. W 2018 r. największą liczbę uczestników zgromadziły szkolenia nt. rolniczego wykorzystania oraz ochrony wód przed zanieczyszczeniami (294 osób) oraz szkolenie na temat procedur szacowania szkód łowieckich (216 osób). W kolejnym roku największym zainteresowaniem cieszyły się „Dni pola” (260 osób) oraz zagadnienie dotyczące problemów z ASF (126 osób). W 2020 r. najwięcej uczestników zgromadziło szkolenie nt. uboju gospodarczego (158 osób). Poza tym w latach objętych kontrolą podejmowano na spotkaniach takie zagadnienia jak m.in.: ochrona środowiska w gospodarstwie rolnym w świetle najnowszych przepisów, szkolenia z uboju na użytek własny i na użytek uboju gospodarczego.

PIR prowadziła dla rolników także działania doradcze indywidualne, w 2018 r. - 89, a w 2019 r. – 71. Najwięcej porad dotyczyło wniosków o dopłaty bezpośrednie (odpowiednio 32 i 25), wniosków o dopłatę do materiału siewnego (28 i 35) oraz klęski suszy (36 i 45).

(akta kontroli str. 270 – 272, 300 – 308, 350 - 352)

W latach objętych kontrolą Izba nie realizowała zadań związanych z reprezentowaniem interesów zawodowych rolników indywidualnych wobec instytucji UE, w związku z tym nie otrzymała dotacji celowej od KRIR na pokrycie kosztów tego zadania.

(akta kontroli str. 141 - 148)

W zakresie podnoszenia kwalifikacji osób zatrudnionych w rolnictwie (art. 5 ust. 1 pkt 8 *ustawy o izbach*) Izba co roku organizowała fora rolnicze⁷⁰, działania szkoleniowe, doradcze i informacyjne w ramach grantów KSOW⁷¹.

W latach 2018 – 2020 PIR zorganizowała lub współorganizowała szkolenia dla rolników:

- pt. "Budowa ferm trzody chlewnej" (1 szkolenie),
 - z zakresu likwidacji szkód łowieckich i szkód spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi dla członków Rad Powiatowych Izby i zainteresowanych rolników z terenu województwa podkarpackiego (4 szkolenia),
- Ponadto przedstawiciele Izby uczestniczyli w:
- I Ogólnopolskiej Specjalistycznej Wystawie Królików Wiedeńskich w Nowej Dębie,
 - szkoleniu dotyczącym obsługi aplikacji e-Wnioski (dot. wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich),
 - seminarium pn. „Weterynaryjno – ekonomiczne aspekty produkcji trzody chlewnej”,
 - konferencji „Integrowana ochrona warzyw” w Boguchwale,
 - konferencji „Technologiczno – ekonomiczne aspekty chowu bydła” w Boguchwale,
 - konferencji w ramach VII posiedzenia Podkarpackiego Forum Terytorialnego pt. „Rzeszów – miasto czy metropolia?” w Rzeszowie,
 - XXVI Szkole Zimowej Hodowców Bydła w Zakopanem,
 - konferencji pt. „Wsparcie dla młodych rolników” w Kańczudze,
 - Europejskim Forum Rolniczym 2018 w Jasionce,
 - posiedzeniu sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Warszawie,
 - konferencji "Szanse i wyzwania podkarpackiego rolnictwa i obszarów wiejskich" w Rzeszowie,
 - konferencji pt. „Społeczne aspekty zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich Polski południowo-wschodniej” w Rzeszowie,
 - szkoleniu dotyczącym łagodzenia konfliktów na linii człowiek – wilk w Hoczwi.

(akta kontroli str. 270 – 272, 300 – 308, 350 - 352)

Realizując zadanie określone w art. 5 ust. 1 pkt 10 *ustawy o izbach*, tj. wpływanie na kształtowanie i upowszechnianie zasad etyki i rzetelnego postępowania w działalności gospodarczej, Izba publikowała w Agro Podkarpacie artykuły nt. „Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej” i prawidłowego postępowania w produkcji rolniczej.

(akta kontroli str. 270 – 272, 300 – 308, 350 - 352)

W latach 2018 – 2020 w Izbie zatrudnionych było 11 pracowników na pełnych etatach, w tym dla 3 pracowników miejscem wykonywanej pracy były Oddziały Terenowe Biura PIR w Krośnie, Jarosławiu i Tarnobrzegu. W okresie tym cztery etaty zajmowali pracownicy zatrudnieni na stanowiskach administracyjnych (Dyrektor Biura, główny księgowy, starszy specjalista ds. kadr i samorządowo – organizacyjnych, obsługa sekretariatu) natomiast siedem etatów objętych zastało przez pracowników merytorycznych wykonujących zadania ustawowe Izby. Wszyscy zatrudnieni pracownicy w PIR posiadają wykształcenie wyższe, a w grupie pracowników merytorycznych: dwóch posiadało wykształcenie rolnicze, trzech administracyjne i dwóch w zakresie ekonomii. Wszyscy pracownicy uzupełnili wykształcenie o kursy, szkolenia związane z działalnością ustawową PIR.

(akta kontroli str.141 – 148, 353 – 355)

W opinii Prezesa Zarządu Izby, Izba posiadała w kontrolowanym okresie niezbędne zasoby kadrowe do realizacji swoich zadań. Prezes podkreślił jednocześnie, że większość pracowników PIR obsługujących biura powiatowe posiada wykształcenie rolnicze, a podejmując obowiązki w jednoosobowych biurach przy aktywnym wsparciu członków rad powiatowych zyskali doświadczenie i samodzielność. Prezes dodał, że nad całością wszystkich realizowanych działań czuwał Zarząd Izby, a Dyrektor Biura odpowiedzialny był za podział zadań między poszczególnych pracowników.

(akta kontroli str.141 - 148)

⁷⁰ w 2018 r. – 19, w 2019 r. – 12 i w 2020 r. – 21. W forach rolniczych uczestniczyło odpowiednio około: 4 tys. 1,5 tys. i 3 tys. rolników z Podkarpacia.

⁷¹ Wyjazd studyjny rolników na „XX Międzynarodową Wystawę Rolniczą AGRO SHOW 2018” do Bednar w dniach 19-21.09.2018 r i wyjazd studyjny do gospodarstw rodzinnych w Bawarii szansą rozwoju obszarów wiejskich i przeniesienia dobrych praktyk na teren województwa podkarpackiego

3. W kontrolowanym okresie PIR realizowała zadania określone w innych ustawach niż ustawa o izbach. W zakresie zadań określonych w art. 7 ust. 2⁷² ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych PIR wydawała opinie dotyczące zmiany przeznaczenia gruntów leśnych, niestanowiących własności Skarbu Państwa. Izba w okresie objętym kontrolą wydała 73 opinie: 12 w 2018 r., 24 w 2019 r. oraz 37 w 2020 r. Realizując powyższy zakres zadań Izba wydała opinie w formie postanowień Zarządu PIR dla:

- Marszałka Województwa Podkarpackiego (zmiana przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nieleśne niestanowiące własności Skarbu Państwa) – 12 w 2018 r., 15 w 2019 r. i 15 w 2020 r.
- wójtów, burmistrzów, prezydentów (opiniowanie planu gospodarowania na gruntach) – 9 w 2019 r. i 22 w 2020 r. (w 2018 r. nie było wniosków).

W okresie objętym kontrolą nie wpłynął żaden wniosek rady gminy, dotyczący wydawania opinii przez Izbę w zakresie planu zagospodarowania na gruntach położonych na obszarach ograniczonego użytkowania⁷³.

Opinie wydane na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych były pozytywne (Izba nie wydawała opinii negatywnych). W stosunku do ww. postanowień nie były wnoszone środki odwoławcze. Opinie Zarządu PIR wydawane były terminie 14-dniowym na ich wydanie, wynikającym z art. 5a ust. 2 pkt 2 ustawy o izbach oraz z art. 106 § 3 w związku z § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁷⁴, na które to akty prawne Izba powoływała się w wydanych opiniach.

(akta kontroli str. 356 - 365)

W związku z art. 17 pkt. 6 lit. c oraz art. 24 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, PIR wydała 97 pozytywnych opinii: 33 w 2018 r., 42 w 2019 r. oraz 22 w 2020 r. PIR wydawała opinie w formie postanowień Zarządu PIR w wymaganych terminach 14 dniowych i 21 dni (na wniosek określający taki termin):

- opinie do projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego: 31 w 2018 r., 37 w 2019 r. i 13 w 2020 r.
- opinie do projektów lub zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego: 2 w 2018 r., 5 w 2019 r. i 9 w 2020 r.

(akta kontroli str. 366 - 381)

Na podstawie art. 27 ust. 5, w związku z art. 29 ust. 1 ustawy Prawo łowieckie PIR wydała w sprawie przedłużenia umów dzierżaw na obwody łowieckie 4 opinie, w tym 3 w 2018 r. (dla Starostów – dzierżawa obwodów polnych), 1 w 2019 r. (dla Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych). W latach 2019 – 2020 Izba nie wydawała takich opinii, gdyż zgodnie z art. 29 ust. 2 ww. ustawy, obwody łowieckie wydzierżawia się na czas nie krótszy niż 10 lat. Na podstawie art. 46 d ust. 5 tej ustawy, w zakresie szacowania szkód łowieckich przedstawiono łącznie 57 opinii, tj. 12 opinii w 2018 r., 21 w 2019 r. oraz 24 w 2020 r. W okresie tym nie było opinii negatywnych. Najwięcej opinii wydawano na podstawie art. 8a ust 9 ww. ustawy, tj. w sprawie rocznych planów łowieckich - 60 w 2019 r. oraz 80 w 2020 r. W sprawie korekty tych planów wydawano odpowiednio w latach kontroli 17⁵, 68 oraz 2 opinie.

W okresie objętym kontrolą wydano 79 opinii w sprawie zajęć komorniczych składników gospodarstwa rolnego, zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji⁷⁶.

(akta kontroli str. 382)

⁷² Opiniowanie przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nieleśne.

⁷³ Art. 16 ust. 4 ww. ustawy.

⁷⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 1491.

⁷⁵ art. 8a wszedł w życie 1 kwietnia 2018 r., w związku, z czym w 2018 r. Izba opiniowała jedynie korekty tych planów.

⁷⁶ Dz.U. z 2017 r., poz. 1385

Zgodnie z art. 27 ust.1 i 5 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie. PIR w latach objętych kontrolą na podstawie wcześniej zawartych porozumień o współpracy⁷⁷ zawierała corocznie umowy o świadczeniu usług doświadczalnych w zakresie Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego⁷⁸ ze Stacją Doświadczalną Oceny Odmian w Słupi Wielkiej. Umowy te dotyczyły przeprowadzenia 15, 14 i 16 doświadczeń z zakresu Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego dla wskazanych w umowach odmian roślin uprawnych. Na podstawie ww. umów PIR dofinansowywała koszty związane z prowadzeniem Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego w kwocie 1 tys. zł w 2018 r. i po 2 tys. zł w latach 2019 – 2020. Wyniki tych doświadczeń służyły m.in. opracowaniu listy odmian zalecanych do uprawy w danym roku w województwie podkarpackim i były nieodpłatnie rozpropagowywane wśród rolników poprzez ich opublikowanie w miesięczniku Agro Podkarpacie oraz na stronie internetowej Izby⁷⁹

(akta kontroli str.383 - 419)

Zakres współpracy PIR z PODR obejmował m.in.: [1] udział dwóch przedstawicieli PIR w Radzie Społecznej PODR; [2] udział przedstawicieli PIR w szkoleniach, konferencjach, seminariach organizowanych przez PODR; [3] udział przedstawicieli Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego w posiedzeniach rad powiatowych PIR; [4] udział przedstawicieli PIR w obradach komisji konkursowych dla wydarzeń organizowanych przez PODR; [5] współpraca i uczestnictwo w organizacji imprez i wydarzeń rolniczych np. Wystawa Zwierząt Hodowlanych w Boguchwale, dożynki gminne, wojewódzkie, seminaria wyjazdowe dla rolników; [6] wzajemne rozpowszechnianie materiałów informacyjnych oraz informowanie o podejmowanej działalności PIR i PODR.

W zakresie współdziałania z doradztwem rolniczym zawierane były corocznie porozumienia o współpracy pomiędzy PIR, PODR i ARiMR⁸⁰. W latach objętych kontrolą obowiązywały dwa porozumienia o współpracy z dnia 19 lutego 2018 r. (na 2018 r.), z 5 lutego 2019 r. (na 2019 r.). Ze względu na pandemię COVID - 19 w 2020 r. porozumienia takiego nie zawarto.

W latach 2018 – 2020 ramach tej współpracy podejmowano takie przedsięwzięcia jak m.in.:

- organizacja 20 spotkań informacyjno-szkoleniowych o tematyce związanej z warunkami przyznawania pomocy dla rolników w ramach płatności obszarowych i płatności PROW, terminy składania wniosków,
- organizacja 105 szkoleń⁸¹ w każdym z powiatów o tematyce dofinansowania ze środków UE dla rolników w ramach płatności obszarowych i środków PROW 2014 - 2020,
- organizacja wspólnych corocznych przedsięwzięć dla rolników w ramach: Dni Otwartych Drzwi PODR, Wystawy Zwierząt Hodowlanych, Wirtualnych Dni Pola, jesiennych giełd ogrodniczo – pszczelarskich połączone z wystawą kwiatów i królików⁸²
- organizacja informacyjno-integracyjnych konferencji o tematyce organizacji rynku rolnego – „Poprzez tradycję w nowoczesność”.

W latach 2018-2020 podpisano trzy umowy o współpracy z KRIR⁸³, w ramach których zorganizowano cztery imprezy okolicznościowe poświęcone promocji mięsa i przetworów z mięsa wieprzowego i drobiowego.

Poza tym Izba skierowała w powyższym okresie do KRIR 31 pism⁸⁴, w których poruszano aktualne problemy związane zarówno z działalnością izb rolniczych jak i aktualną sytuacją rolnictwa.

⁷⁷ Porozumienia zawarto 15 czerwca 2011 r. oraz 28 czerwca 2019 r.

⁷⁸ Umowy z dnia: 10.08.2018 r. na okres do 30.10.2018 r., 26.09.2019 r. na okres do 30.10.2019 r. i 26.08.2020 r. na okres do 30.10.2020 r.

⁷⁹ www.piragro.pl

⁸⁰ Porozumienia zawierane corocznie z ARiMR, PODR i PIR. W 2020 r. ze względu na COVID 19 nie zawarto takiego porozumienia, ale zadania były zrealizowane. W 2021 r. porozumienie takie zostało zawarte.

⁸¹ W 2018 r. – 42, w 2019 r. – 42, a w 2020 r. – 21 szkoleń.

⁸² Giełdy odbyły się: 6 – 7 października 2018 r., 5 – 6 października 2019 r., 3 – 4 października 2020 r.

⁸³ Umowy o współpracy z KRIR zawarte w 2018 r. z dnia: 21.05.2018 r. na organizację zadania "Piknik Wieprzowy Małopolsko-Podkarpacki", z dnia 24.07.2018 r. na organizację zadania "Piknik Drobiowy", z dnia 14.08.2018 r. na organizację zadania "Piknik Zbożowy". Umowy z KRIR zawarte w 2019 r.: z dnia 24.04.2019 r. na organizację zadania "Dzień z mlekiem", z dnia 27.05.2019 r. na organizację zadania "Podkarpackie przysmaki drobiowe", z dnia 25.09.2019 r. na organizację zadania "Promocja Polskiej Wieprzowiny"

W 2020 r. zawarta została przez PIR umowa o współpracy z Organizatorem Giełdy Rolno – Towarowej „Giełda Wschód” w zakresie kształtowania świadomości ekologicznej producentów rolnych oraz wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych: produktów rolno – spożywczych, bezpieczeństwa pracy oraz zastosowania nowoczesnych, wydajnych technologii w sektorze rolnictwa w województwie podkarpackim.

(akta kontroli str.420 – 424, 425 – 427,428 - 430)

W okresie objętym kontrolą w PIR obowiązywało zawarte w dniu 27 stycznia 2000 r. porozumienie regionalne z Izdami Rolniczymi Polski Południowo – Wschodniej (stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia PIR Nr III/10/99 z dnia 29 listopada 1999 r. w sprawie porozumienia regionalnego), tj. z Świętokrzyską, Śląską i Małopolską Izbą Rolniczą. Głównym celem porozumienia była m.in. wspólna realizacja zadań statutowych, organizacja wspólnych przedsięwzięć, zadań z zakresu rolnictwa o zasięgu regionalnym.

W ramach tej współpracy przyjmowane były stanowiska w ważnych sprawach rolnictwa tego regionu, a następnie podejmowane były uchwały⁸⁵ przez Porozumienie Izby Rolniczych Polski Południowo – Wschodniej i kierowane do Ministra RiRW, tj. w 2018 r. – 6 uchwał, w 2019 r. – 5, a w 2020 – 4.

(akta kontroli str. 431 - 453)

W okresie objętym kontrolą w PIR obowiązywały dwa porozumienia zawarte pomiędzy 16 Izdami (w tym PIR), a KRIR, tj.

- z dnia 14.03.2014 r. w sprawie powołania doradczej Rady ds. Kobiet i Rodzin z Obszarów Wiejskich przy KRIR, której celem jest m.in. [1] aktywizacja kobiet na obszarach wiejskich i przeciwdziałanie ich dyskryminacji w życiu społecznym, politycznym i gospodarczym, [2] wskazywanie problemów dotyczących sytuacji kobiet i rodzin na obszarach wiejskich oraz propozycji ich rozwiązań, [3] podejmowanie i wspieranie działań na rzecz rozwoju oświaty i edukacji na obszarach wiejskich, służących wyrównywaniu szans dzieci i młodzieży wiejskiej, [4] propagowanie profilaktyki zdrowotnej, zdrowego trybu życia, w tym odżywiania wśród mieszkańców wsi, [5] inicjowanie i wspieranie działań promujących produkty lokalne i ich sprzedaż. Zawarcie tego porozumienia nie zostało poprzedzone uchwałą Walnego Zgromadzenia. Przedstawiciele Izby uczestniczyli w trzech posiedzeniach Rady ds. Kobiet i Rodzin z Obszarów Wiejskich przy KRIR.

- z dnia 18 grudnia 2020 r. PIR zawarła porozumienie z Izdami Rolniczymi⁸⁶ oraz KRIR dotyczące powołania Rady do spraw Młodych Rolników przy Krajowej Radzie Izby Rolniczych. Celem Rady miała być w szczególności: [1] aktywizacja osób młodych na obszarach wiejskich; [2] dokonanie analizy przepisów dotyczących wsparcia młodych rolników oraz tworzenie propozycji rozwiązań ułatwiających osobom młodym rozpoczynanie i prowadzenie działalności rolniczej; [3] wskazywanie problemów dotyczących sytuacji osób młodych na obszarach wiejskich oraz propozycji ich rozwiązań; [4] podejmowanie i wspieranie działań na rzecz zwiększania konkurencyjności polskiego rolnictwa dzięki aktywizowaniu osób młodych; [5] tworzenie propozycji rozwiązań zachęcających osoby młode do pozostawiania albo do powrotu na obszary wiejskie, w celu koncentrowania na tych obszarach ich aktywności życiowej⁸⁷.

(akta kontroli str.454 – 461, 462 – 470)

⁸⁴ 15 w 2018 r., 9 w 2019 r. oraz 7 w 2020 r.

⁸⁵ M.in. w sprawie wystąpienia do Ministra RiRW o powołanie niezależnych laboratoriów pełniących zadania instytucji odwoławczej w obrocie produktami rolnymi, o zmianę zapisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, w sprawie dopłat do stada podstawowego trzody chlewnej w celu ratowania pogłowia krajowego i rozwoju krajowej produkcji prosiąt, w sprawie zmian metodyki określenia tzw. wskaźnika dochodu rolniczego.

⁸⁶ Porozumienie zawarte dnia 18 grudnia 2020 r. w Warszawie, pomiędzy [1] Krajową Radą Izby Rolniczych; [2] Dolnośląską Izbą Rolniczą; [3] Izbą Rolniczą Województwa Łódzkiego; [4] Izbą Rolniczą w Opolu; [5] Kujawsko-Pomorską Izbą Rolniczą; [6] Lubelską Izbą Rolniczą; [7] Małopolską Izbą Rolniczą; [8] Mazowiecką Izbą Rolniczą; [9] Podkarpacką Izbą Rolniczą; [10] Podlaską Izbą Rolniczą; [11] Pomorską Izbą Rolniczą; [12] Śląską Izbą Rolniczą; [13] Świętokrzyską Izbą Rolniczą; [14] Warmińsko-Mazurską Izbę Rolniczą; [15] Wielkopolską Izbę Rolniczą; [16] Zachodniopomorską Izbę Rolniczą

⁸⁷ § 3 ww. Porozumienia.

Sprawozdania z działalności statutowej Zarządu PIR były w latach 2018-2020 każdorazowo zatwierdzane w formie uchwał Walnego Zgromadzenia⁸⁸ oraz publikowane na stronie podmiotowej PIR⁸⁹. Dyrektor Biura Izby wyjaśnił, iż nie ma przepisów regulujących zasady i metodykę sporządzania sprawozdań z działalności Izby, a ich jakościowy, merytoryczny i ilościowy charakter wynika z oczekiwań delegatów jak i członków Walnego Zgromadzenia PIR. Dyrektor Biura dodał, że PIR ze swojej szerokiej działalności w sprawozdaniach koncentruje się na najważniejszych zagadnieniach z punktu widzenia reprezentowania interesów rolników i rolnictwa.

(akta kontroli str. 475 – 554)

4. W okresie objętym kontrolą PIR nie świadczyła żadnych usług odpłatnie, a Walne Zgromadzenie nie podejmowało uchwał w zakresie ustalania zasad odpłatności za usługi świadczone przez Izbę stosownie do takiej możliwości określonej w art. 12 ust. 1 pkt 15 *ustawy o izbach*.

(akta kontroli str. 141 – 148)

5. Zgodnie z postanowieniami statutu PIR⁹⁰ rady powiatowe Izby działają na obszarze 21 powiatów, a zakres zrealizowanych przez nich zadań był zgodny z określonym do ich zadań wynikających z art. 22a ust.3 *ustawy o izbach* należało:

- sporządzanie analiz i opinii, przedstawianie wniosków oraz dokonywanie ocen z zakresu rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych i przedstawianie ich zarządowi izby,
- wydawanie opinii w sprawach zgłoszonych przez zarząd lub walne zgromadzenie izby,
- realizacja innych obowiązków określonych w Statucie Izby.

Stosowanie do obowiązujących zarządzeń Dyrektora Biura PIR⁹¹ koordynacja w zakresie działalności Izby z radami powiatowymi została zorganizowana poprzez przydzielenie pracownikom PIR zadań w zakresie obsługi spraw związanych z zadaniami PIR w poszczególnych powiatach. Rady powiatowe posiadały wynajęte pomieszczenia na ich działalność (21 umów najmu), miały także zapewnioną obsługę kancelaryjną i biurową przez Biuro PIR.

W PIR nie został opracowany regulamin pracy rad powiatowych, ani też Statut Izby nie określał ich organizacji. W związku z powyższym rady powiatowe, w latach 2018-2020 nie sporządziły sprawozdań ze swojej działalności, jak pozostałe organy Izby i nie przedstawiały ich Walnemu Zgromadzeniu PIR.

(akta kontroli str. 36 – 58, 555 – 561)

Kontroli poddano działalność dwóch spośród 21 rad powiatowych Izby, tj. w Krośnie i w Jaśle. W latach 2018-2020 Rady te odbyły odpowiednio 7 i 8 posiedzeń. Objęte kontrolą Rady wykonywały wszystkie zadania ustawowe określone w art. 22a ust. 3 *ustawy o izbach*. Rada Powiatowa PIR w Jaśle wykonała następujący zakres zadań ustawowych, tj.:

- sporządzanie analiz i opinii, przedstawianie wniosków, dokonywanie ocen z zakresu rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych i przedstawianie ich zarządowi izby: w 2018 r. – dwa; w 2019 r. – jedno; w 2020 r. - jedno;
- wydawanie opinii w sprawach zgłoszonych przez zarząd lub Walne Zgromadzenie izby: w 2018 r. – 10; w 2019 r. – siedem; w 2020 r. – cztery;
- realizacja innych obowiązków określonych w statucie Izby: w 2018 r. – dziewięć; w 2019 r. – pięć; w 2020 r. – trzy.

Podobny zakres zadań wykonywała Rada Powiatowa PIR w Krośnie, tj.:

- sporządzanie analiz i opinii, przedstawianie wniosków, dokonywanie ocen z zakresu rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych i przedstawianie ich zarządowi izby: w 2018 r. – cztery; w 2019 r. – sześć; w 2020 r. - dwa;

⁸⁸ Sprawozdania Zarządu PIR z działalności statutowej za lata 2018, 2019 i 2020 stanowiły załączniki do uchwał:
- Uchwała nr I/3/2019/V Walnego Zgromadzenia PIR V kadencji z dnia 20 maja 2019 r.

- Uchwała nr I/3/2020/VI Walnego Zgromadzenia PIR VI kadencji z dnia 29 czerwca 2020 r.

- Uchwała nr I/3/2021/VI Walnego Zgromadzenia PIR VI kadencji z dnia 28 czerwca 2021 r.

⁸⁹ www.agropir.pl

⁹⁰ Dział 6, §48 statutu PIR

⁹¹ Zarządzenia nr 1/2018 z 5 stycznia 2018 r., nr 8/2018 z dnia 26 czerwca 2018 r., nr 11/2018 z dnia 1 października 2018 r., nr 15/2018 z dnia 5 listopada 2018 r., nr 17/2018 z dnia 13 listopada 2018 r. i nr 1/2019 z 11 lutego 2019 r. Dyrektora Biura PIR w sprawie obsługi zadań Podkarpackiej Izby Rolniczej w powiatach stosownie do art.22 ust.2 ustawy o izbach oraz §45 Statutu PIR i §2 pkt.1 Regulaminu pracy Biura PIR

- wydawanie opinii w sprawach zgłoszonych przez zarząd lub Walne Zgromadzenie izby: w 2018 r. – 15; w 2019 r. – 12; w 2020 r. – 10;
- realizacja innych obowiązków określonych w statucie Izby: w 2018 r. – 15 w 2019 r. – 12; w 2020 r. – 10.

W zakresie innych zadań, określonych w Statucie, Powiatowe Rady (21 rad powiatowych) w szczególności:

- konsultowały akty prawne dotyczące rolnictwa oraz przetwórstwa rolno-spożywczego (196 w 2018 r., 171 w 2019 r. i 159 w 2020 r.),
- realizowały działania na rzecz jednoczenia środowisk rolnych poprzez uczestnictwo w dożynkach, uroczystościach i wystawach rolniczych, zgłaszanie kandydatów do konkursów organizowanych przez instytucje rolnicze, których organizatorem była również Izba.

(akta kontroli str. 270 – 272, 562 – 568, 569 – 578)

W związku z realizacją ustawowych zadań rady powiatowe PIR współdziałały m.in. z następującymi instytucjami i podmiotami: ARiMR, KRUS, powiatowe inspektoraty weterynarii, starostwa powiatowe, urzędy miast i gmin, powiatowe urzędy pracy, Państwowa Inspekcja Pracy, Polski Związek Łowiecki, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, grupy producenckie, ośrodki doradztwa rolniczego.

Z budżetu Izby na działalność Rady Powiatowej PIR w Jaśle wydatkowane zostały środki w kwocie 14,5 tys. zł w 2018 r., 14,4 tys. zł w 2019 r. i 11,4 tys. zł w 2020 r. Na działalność Rady Powiatowej w Krośnie 15,7 tys. zł, 13,8 tys. zł i 7,6 tys. zł Środki te zostały głównie przeznaczone na wypłaty diet za dyżury oraz udział w posiedzeniach Rady Powiatowej, a także zapłatę czynszu i wynajem pomieszczeń na posiedzenia.

(akta kontroli str. 562 – 568, 569 – 578, 579)

Podstawą wydatkowania środków przeznaczonych na działalność statutową Rad Powiatowych był plan finansowy Izby⁹² (w szczególności pozycja planu finansowego pn. „Różne wydatki na rzecz osób fizycznych”, „Zakup materiałów i wyposażenia”, „Opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe”). Podstawą planowania wydatków była liczba członków w poszczególnych radach i ilość zaplanowanych płatnych posiedzeń (diety w wysokości 200 zł dla Przewodniczącego Rady Powiatowej i 140 zł na jednego członka rady powiatowej – planowanych było 4 posiedzenia płatne). Wydatki planowane były m.in. z uwzględnieniem uchwały Walnego Zgromadzenia PIR w sprawie wysokości diet i zasad zwrotu kosztów podróży służbowych⁹³. W PIR nie została opracowana instrukcja rozliczania i wydatkowania środków z przeznaczeniem na działalność statutową przez rady powiatowe Izby.

(akta kontroli str. 171 – 188, 580 - 591)

Izba celem zaspokojenia zarówno potrzeb informacyjnych rolników z województwa podkarpackiego, jak i ułatwienia przepływu informacji oraz obsługi poszczególnych rad powiatowych, utworzyła stałe biura terenowe PIR w Jarosławiu, w Krośnie i w Tarnobrzegu (zatrudniające łącznie 3 pracowników na pełny etat po 1 na każde biuro terenowe).

(akta kontroli str. 36 – 58, 141 – 148)

6. W kontrolowanym okresie organy PIR (Walne Zgromadzenie, Zarząd, Rady Powiatowe) podjęły łącznie 198 uchwał, tj. odpowiednio 47, 119 i 32 dotyczących organizacji i zadań

⁹² W planie finansowym Izby na lata 2018 – 2020 nie wyodrębniono zadania dotyczącego „Realizacja zadań statutowych przez Rady Powiatowe PIR”.

⁹³ Uchwała Nr III/3/2015/V Walnego Zgromadzenia PIR z 21 grudnia 2015 r. w diet członków Walnego Zgromadzenia, Komisji Walnego Zgromadzenia, delegata do KRIR, Zarządu, członków Rad Powiatowych – PIR. Zmieniające uchwały: Nr I/7/2020/VI Walnego Zgromadzenia PIR z 29 czerwca 2020 r. w diet członków Rad Powiatowych – PIR (dieta dla członków Rad Powiatowych za udział w posiedzeniu Rady Powiatowej zwiększyła się ze 120 zł do 140 zł). Uchwała Nr III/4/2020/VI Walnego Zgromadzenia PIR z 22 grudnia 2020 r. w diet członków Walnego Zgromadzenia, Komisji Walnego Zgromadzenia, delegata do KRIR, Zarządu, członków Rad Powiatowych – PIR (delegatowi do KRIR za udział w posiedzeniu Zarządu PIR ze 110 zł do 200 zł). Uchwały w sprawie zasad zwrotu zryczałtowanych kosztów podróży dla członków walnego zgromadzenia, komisji rewizyjnej, zarządu, komisji problemowych, rad powiatowych izby, delegata do KRIR w związku z pełnionymi czynnościami na rzecz Izby, a także zasad ich wypłaty: Nr II/4/2014/IV z dnia 22 grudnia 2014 r., Nr III/4/2015/V z dnia 21 grudnia 2015 r., Nr I/7/2017/V z dnia 12 czerwca 2017 r.

ustawowych oraz gospodarki finansowej i majątkiem. W okresie tym podjętych zostało 150 uchwał⁹⁴ dotyczących organizacji i zadań ustawowych oraz 48 uchwał⁹⁵ w zakresie gospodarki finansowej i majątkiem.

Znaczna część uchwał (75,7%) dotyczyła spraw organizacyjnych, w tym składu organów PIR, zatwierdzania sprawozdań z działalności statutowej Izby za kolejne lata czy spraw związanych z organizacją wyborów.

Stosownie do art. 48 ust. 1 *ustawy o izbach*, Zarząd PIR przedstawiał Wojewodzie Podkarpackiemu podjęte przez organy Izby uchwały (w łącznej ilości 198), z uwzględnieniem terminu wskazanego w przepisie prawa (tj. 14 dni od dnia ich uchwalenia). Organ nadzoru nie stwierdzał ich nieważności.

(akta kontroli str. 592, 593 – 608)

Ustalone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Statut Izby prawidłowo określał zasady jej organizacji oraz gospodarki finansowej i majątkiem. Działalność organów Izby w zakresie gospodarki finansowej i majątkiem była zgodna z *ustawą o izbach*. PIR w okresie objętym kontrolą, podejmowała działania mające na celu realizację zadań wymienionych w art. 5 ust. 1 *ustawy o izbach* oraz uwzględniła sytuację, w jakiej znalazło się rolnictwo w skutek pandemii COVID-19 wykazując w tym okresie aktywność na rzecz rolników.

Terminowo, zgodnie z art. 5a ust.2 *ustawy o izbach* realizowane były przez Izbę zadania określone w art. 7 ust. 2 *ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych*, art. 17 pkt 6 lit. c *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*.

Izba nie posiadała informacji o liczbie jej członków, w tym w podziale na grupy wskazane w *ustawie o izbach*.

Izba wykazywała aktywność zrzeszając się z innymi izbami oraz z KRIR i podejmowała wspólne działania na rzecz rozwiązywania problemów rolnictwa i reprezentowania interesów jej członków.

Wybrane do badania dwie rady powiatowe PIR (w Jaśle i w Krośnie) wykonywały zadania określone w art. 22a ust. 3 *ustawy o izbach*.

Stosownie do art. 48 ust. 1 *ustawy o izbach*, Zarząd PIR przedstawiał Wojewodzie Podkarpackiemu podjęte przez organy Izby uchwały, z zachowaniem terminu wskazanego w tym przepisie.

OBSZAR

2.4.3. Gospodarka finansowa oraz wykorzystanie majątku izby rolniczej

Opis stanu
faktycznego

1. Struktura planowanych i wykonanych dochodów Izby w poszczególnych latach przedstawiała się następująco⁹⁶:

- w 2018 r.: dochody zaplanowane zostały w kwocie 2.222,7 tys. zł; wykonanie w wysokości 2.029,2 tys. zł (tj. 91,3%), w tym: planowane dochody z tytułu 2% odpisu od podatku rolnego - 1.600 tys. zł, a wykonane - 1.663,3 tys. zł (104%), dotacje z budżetu państwa planowane 13 tys. zł, wykonane - 11,4 tys. zł (87,7%), środki z budżetu UE planowane - 67,8 tys. zł, wykonane - 118,8 tys. zł (175,2%),

⁹⁴ Uchwały dotyczące organizacji i zadań ustawowych: Walnego Zgromadzenia – 36, Zarządu PIR – 68 i Rad Powiatowych – 46.

⁹⁵ Uchwały w zakresie gospodarki finansowej i majątkiem: Walnego Zgromadzenia – 12, Zarządu – 36. Rady Powiatowe nie podejmowały w tym zakresie uchwał.

⁹⁶ Uchwały Walnego Zgromadzenia PIR w sprawie budżetu Podkarpackiej Izby Rolniczej na rok 2018, 2019 i 2020, tj. uchwały Walnego Zgromadzenia PIR w sprawie budżetu Podkarpackiej Izby Rolniczej: na 2018 r. nr II/3/2017/V z dnia 11.12.2017 r., na 2019 r. nr II/4/2018/V z dnia 17.12.2018 r., na 2020 r. nr III/5/2019/VI z dnia 20.12.2019 r. Uchwały Walnego Zgromadzenia PIR w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego z rozliczeniem wyniku finansowego PIR za lata 2018 – 2020.

- w 2019 r.: dochody zaplanowane w kwocie 2.170,4 tys. zł; wykonanie w wysokości 1.867,8 tys. zł (tj. 86,1%), w tym: planowane dochody z tytułu 2% odpisu od podatku rolnego - 1.670,0 tys. zł; wykonanie 1.622,8 tys. zł (97,2%), dotacje z budżetu państwa planowane 13 tys. zł, wykonane - 10,4 tys. zł (80%), środki z budżetu UE planowane - 52,7 tys. zł, wykonane - 35,3 tys. zł (67%),

- w 2020 r.: dochody zaplanowane w kwocie 2164,4 tys. zł; wykonanie w wysokości 1.877,0 tys. zł (tj. 86,7%), w tym: planowane dochody z tytułu 2% odpisu od podatku rolnego - 1.720,0 tys. zł; wykonanie 1730,6 tys. zł (100,6%), dotacje z budżetu państwa planowane 13 tys. zł, wykonane - 0 tys. zł (0%), środki z budżetu UE planowane - 4 tys. zł, wykonane - 118,7 tys. zł (2967,5%).

W wykazanej w sprawozdaniu finansowym PIR za lata 2018 – 2020 kwocie zrealizowanych dochodów wynoszącej odpowiednio 2.029,2 tys. zł, 1.867,8 tys. zł i 1.877,1 tys. zł. uwzględnione zostały nadwyżki/deficyty środków z lat poprzednich wynoszące odpowiednio: wg stanu na 1.01.2018 r. – 194,6 tys. zł (nadwyżka budżetowa), na 31.12.2018 r. – 26,1 tys. zł, na koniec 2019 r. – deficyt wynoszący 134,9 tys. zł, a na 31.12.2020 r. – nadwyżka w kwocie 136,4 tys. zł.

W okresie objętym kontrolą zrealizowane dochody Izby (bez nadwyżki/deficytu) wyniosły odpowiednio: 1.834 tys. zł, 1.703 tys. zł, 1.873 tys. zł.

(akta kontroli str. 171 – 188, 609 – 613, 614 - 667)

Szczegółowa struktura planowanego i wykonanego budżetu (planu finansowego i jego wykonania) w ujęciu klasyfikacji budżetowej przedstawiona została w załącznikach do poszczególnych uchwał Walnego Zgromadzenia PIR w sprawie budżetu i uchwał w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego z rozliczeniem wyniku finansowego. W kontrolowanym okresie Walne Zgromadzenie PIR nie podejmowało uchwał w sprawie zmiany planu finansowego w zakresie wydatków nieprzewidzianych w budżecie Izby. Zarząd Izby na podstawie upoważnienia Walnego Zgromadzenia PIR⁹⁷, dokonywał przeniesień wydatków między paragrafami w ramach poszczególnych działów klasyfikacji budżetowej. W 2018 r. Zarząd PIR podjął 9 uchwał⁹⁸ w tym zakresie, w 2019 r. – 8⁹⁹, w 2020 r. – 6¹⁰⁰.

(akta kontroli str.171 – 188, 674 – 721, 722 - 725)

Kwota zrealizowanych dochodów Izby¹⁰¹ z tytułu 2% odpisu z uzyskanych dochodów z podatku rolnego pobieranego na obszarze działania Izby wynosiła w 2018 r. - 1.663,3 tys. zł (91% dochodów Izby ogółem), w 2019 r. – 1.622,8 tys. zł (95%), w 2020 r. – 1.730,6 tys. zł (92%).

Dochody należne¹⁰² wynikające z zapisów w księgach rachunkowych PIR pochodzące z odpisu w wysokości 2% od uzyskanych wpływów z tytułu podatku rolnego pobieranego na obszarze działania Izby w poszczególnych latach objętych kontrolą wynosiły w 2018 r. - 1.578,5 tys. zł, w 2019 r. – 1.667,9 tys. zł i w 2020 r. – 1.755,8 tys. zł.

⁹⁷ Upoważnienie dla Zarządu PIR zawarte zostało w uchwałach budżetowych na poszczególne lata.

⁹⁸ Uchwały Zarządu PIR w sprawie przeniesień wydatków między paragrafami w ramach działów klasyfikacji budżetowej budżetu Podkarpackiej Izby Rolniczej na 2018 r.: nr II/2/2018 z dnia 22.01.2018 r., nr III/3/2018 z dnia 8.02.2018 r., nr XII/1/2018 z dnia 14.05.2018 r., nr XIV/1/2018 z dnia 11.06.2018 r., nr XVI/1/2018 z dnia 13.07.2018 r., nr XXII/1/2018 z dnia 24.09.2018 r., nr XXIV/1/2018 z dnia 12.10.2018 r., nr XXVII/1/2018 z dnia 19.11.2018 r., nr XXX/1/2018 z dnia 17.12.2018 r.

⁹⁹ Uchwały Zarządu PIR w sprawie przeniesień wydatków między paragrafami w ramach działów klasyfikacji budżetowej budżetu Podkarpackiej Izby Rolniczej na 2019 r.: nr II/1/2019 z dnia 23.01.2019 r., nr V/1/2019 z dnia 27.02.2019 r., nr VIII/1/2019 z dnia 26.03.2019 r., nr IX/1/2019 z dnia 18.04.2019 r., nr XV/2/2019 z dnia 28.06.2019 r., nr XXV/1/2019 z dnia 4.11.2019 r., nr XXVII/1/2019 z dnia 18.11.2019 r., nr XXX/2/2019 z dnia 20.12.2019 r.

¹⁰⁰ Uchwały Zarządu PIR w sprawie przeniesień wydatków między paragrafami w ramach działów klasyfikacji budżetowej budżetu Podkarpackiej Izby Rolniczej na 2020 r.: nr II/1/2020 z dnia 29.01.2020 r., nr X/1/2020 z dnia 19.06.2020 r., nr XIII/1/2020 z dnia 28.01.2020 r., nr XV/1/2020 z dnia 26.08.2020 r., nr XVII/1/2020 z dnia 23.09.2020 r., nr XIX/1/2020 z dnia 28.10.2020 r.

¹⁰¹ Wykazana w informacji z wykonania budżetu za poszczególne lata.

¹⁰² Wraz z odsetkami - stosownie do art. 35 ust.3 ustawy o izbach – dochody izb przysługują także od wpływów gminy z tytułu zaległości podatkowych w podatku rolnym oraz odsetek za zwłokę od tych zaległości – gminy odprowadzają na rachunki bankowe właściwych izb w terminie określonym w art. 35 ust. 2 ustawy przypadającym po dniu wpływu tych dochodów na rachunek bankowy gminy.

Kwoty zobowiązań gmin wg stanu na koniec poszczególnych lat wynosiły odpowiednio: 75,7 tys. zł, 71,8 tys. zł i 96,1 tys. zł. a należności¹⁰³: 51,1 tys. zł, 2,1 tys. zł, i 1 tys. zł. Środki te zostały rozliczone w następnym roku budżetowym.

PIR prowadziła w księgach rachunkowych wyodrębnioną ewidencję przychodów z tytułu odpisu z podatku rolnego z podziałem analitycznym obejmującym 160 gmin z terenu województwa podkarpackiego.

Zarząd Izby, na podstawie art. 35 ust. 4 *ustawy o izbach* zwracał się każdego roku do gmin z pisemnym wnioskiem o przekazywanie kwartalnych informacji o stanie i terminach realizacji odpisu w wysokości 2% od uzyskanych wpływów z tytułu podatku rolnego, według wzoru opracowanego przez Izbę, w terminach przekazywania odpisu z podatku rolnego. Wniosek oraz wzór informacji zamieszczony został na stronie internetowej PIR¹⁰⁴. Gminy zobowiązane zostały do przysyłania informacji w terminach przekazywania odpisu z podatku rolnego (do 6 kwietnia). Na koniec poszczególnych lat wszystkie gminy przekazywały ww. informacje w zestawieniu kwartalnym. Informacje przekazywane były wg wzoru opracowanego przez PIR i były wykorzystywane do kontrolowania wpływu należności z tego tytułu do Izby.

Otrzymane informacje i wpłaty bankowe były dekretowane w księgach rachunkowych Izby na poszczególnych kontach analitycznych utworzonych dla gmin i stanowiły podstawę do dochodzenia należności z tytułu 2% odpisu podatku rolnego w stosunku do gmin.

(akta kontroli str.726 , 727 – 732, 733 - 768)

Dyrektor Biura Izby wyjaśnił, że gminy wywiązały się z terminu przekazywania odpisu w wysokości 2% od uzyskanych dochodów z tytułu podatku rolnego zgodnie z deklaracjami przesyłanymi do Izby. W celu pełnej realizacji dochodów Izby w latach 2018-2020 Zarząd występował do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast o udostępnienie kwartalnych informacji o stanie i terminach realizacji dochodów z tytułu 2% odpisu, natomiast gminy przekazywały kwartalne informacje o stanie należności dla Izby. Izba nie posiada żadnych dokumentów potwierdzających kwoty utraconych wpływów z tytułu odpisu podatku rolnego, w związku z udzieleniem ulg. Ponadto, Izba stworzyła telefoniczną oraz mailową bazę danych skarbników gmin, z którymi jako osobami odpowiedzialnymi z ramienia gmin za sporządzenie ww. informacji, jest w kontakcie. Dyrektor Biura Izby podał, że jeżeli gmina nie przesała informacji kwartalnej wówczas główny księgowy Izby przypomina gminie o tym, prowadząc z nią korespondencję mailową lub kontaktując się telefonicznie.

(akta kontroli str.201 - 203)

Analiza terminowości dokonywania w latach 2018 – 2020 wpłat w wysokości 2% od uzyskanych wpływów z tytułu podatku rolnego przez 10 % (16 gmin z województwa podkarpackiego) wybranych do kontroli gmin¹⁰⁵ wykazała, że wpłaty te były dokonywane zarówno przed, jak i po upływie wymaganych terminów. Okres zwłoki wynosił od 1 do 10 dni.

Zaległości analizowanych gmin wobec Izby na koniec poszczególnych lat objętych kontrolą wynosiły odpowiednio: 8,6 tys. zł, 5,8 tys. zł i 6,9 tys. zł. Zaległości te uregulowane zostały w styczniu i lutym kolejnych lat.

Dyrektor Biura Izby wyjaśnił, że jeśli pojawiają się opóźnienia w przekazaniu Izbie należnych środków przez gminy, to Izba nie wysyła wezwań, ale przesyła przypomnienia drogą mailową lub telefoniczną.

(akta kontroli str.769 - 777)

Zgodnie z art. 35 pkt 6 *ustawy o izbach*, w przypadku nieprzekazania izbie rolniczej dochodów z odpisu w wysokości 2% od uzyskanych dochodów z tytułu podatku rolnego przysługuje jej prawo dochodzenia należnego świadczenia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Kwoty powinny być przekazywane w okresach kwartalnych, w terminach 21

¹⁰³ Nadpłaty gmin

¹⁰⁴ vide <https://piragro.pl/2-odpis-z-podatku-rolnego/>

¹⁰⁵ Miasto Dębica, Miasto Dynów, Miasto Jarosław, Miasto Jasło, Miasto Krosno, Miasto Leżajsk, Miasto Lubaczów, Miasto Przemyśl, Miasto Rzeszów, Miasto Sanok, Miasto Stalowa Wola, Miasto Tarnobrzeg, Miasto i Gmina Cieszanów, Miasto Dukla, Miasto i Gmina Kańczuga, Miasto i Gmina Kolbuszowa.

dni od terminu płatności raty podatku, tj. do 6 kwietnia, do 6 czerwca, do 6 października oraz do 6 grudnia. PIR skorzystała z tego prawa i naliczała gminom z własnej inicjatywy odsetki ustawowe w związku z opóźnionymi płatnościami. W 2018 r. kwota odsetek 14,57 zł, w 2019 r. – 28,40 zł, w 2020 r. – 88,40 zł,

(akta kontroli str. 733 - 768)

Dyrektor Biura Izby podkreślił, że przeprowadzona analiza wydatków, które PIR musiałyby ponieść w związku naliczaniem przez nią odsetek, a później ich dochodzeniem od gmin (m.in. pracy zaangażowanego pracownika, wydruki, koszty przesyłek poleconych, upomnień, itp.), wykazała, że wysokość uzyskanych z tego tytułu wpływów nie byłaby adekwatna do poniesionych nakładów. Ponadto Izba korzysta z pomocy gmin przy organizacji i przeprowadzeniu wyborów do PIR, zawierając z gminami stosowne porozumienia, na mocy których gminy wykonują na rzecz izby czynności polegające na sporządzeniu spisu uprawnionych do głosowania oraz użyczając Izbie lokali wyborczych. Za ww. czynności gminy nie wnoszą do Izby o zrekompensowanie poniesionych na ten cel kosztów, dlatego dobra współpraca z gminami jest dla Izby bardzo istotna.

(akta kontroli str. 201 - 203)

Izba nie posiadała informacji o kwotach utraconych wpływów z tytułu odpisu podatku rolnego, w związku z udzieleniem ulg, zwolnień, umorzeń podatku rolnego lub zaniechania jego poboru. PIR nie wnioskowała do KRIR na podstawie art. 35a ust. 4 i 5 *ustawy o izbach* o wyrównanie zmniejszonych dochodów¹⁰⁶, w związku z udzielonymi ulgami, zwolnieniami, umorzeniami, zaniechaniem poboru podatku rolnego.

(akta kontroli str.201 – 203)

Izba nie uzyskiwała dochodów ze środków dotacji na realizację zadań zleconych lub powierzonych przez administrację rządową lub samorządową.

(akta kontroli str.141 – 148, 609 - 613)

W latach objętych kontrolą Izba otrzymała dotację przyznaną decyzją Ministra RiRW¹⁰⁷ w wysokości 21 tys. zł na pokrycie 100% kosztów nagród przyznanych i wypłaconych hodowcom za zwierzęta, które zdobyły tytuły czempionów lub wicczempionów na XX (2018 r.) i XXI (2019 r.) Regionalnej Wystawie Zwierząt Hodowlanych w Boguchwale. Środki te wykorzystane zostały w pełnym zakresie z przeznaczeniem na zadania określone decyzjami Ministra RiRW.

(akta kontroli str. 609 – 613, 859 - 863)

Izba uzyskała dochody ze środków UE¹⁰⁸ z tytułu realizacji projektów dofinansowanych w ramach KSOW przekazanych w łącznej kwocie 138,2 tys. zł przez Województwo Podkarpackie, tj.:

- w 2018 r.: wyjazd studyjny rolników na „XX Międzynarodową Wystawę Rolniczą AGRO SHOW 2018” do Bednar w dniach 19-21.09.2018 r. w kwocie 44,6 tys. zł,
- w 2019 r. nie otrzymała środków z budżetu PROW 2014 – 2020,
- w 2020 r.: wyjazd studyjny do gospodarstw rodzinnych w Bawarii szansą rozwoju obszarów wiejskich i przeniesienia dobrych praktyk na teren województwa podkarpackiego” w kwocie 93,6 tys. zł.

Środki UE wykorzystane zostały zgodnie z umowami o dofinansowanie ww. projektów.

(akta kontroli str. 778 – 809, 851 – 858)

W latach 2018 – 2020 Izba nie świadczyła usług odpłatnych.

Dochody z wpływów z oprocentowania rachunków bankowych oraz lokat wyniosły w 2018 r. – 3 tys. zł, w 2019 r. – 1 tys. zł, a w 2020 r. Izba nie uzyskiwała dochodów z tego tytułu.

¹⁰⁶ Zgodnie z art. 35a ust.5 *ustawy o izbach* – do wniosku należy dołączyć zaświadczenia wydane przez właściwe organy gmin, określające wysokość wpływów zmniejszonych w danym kwartale z tytułu podatku rolnego w wyniku udzielania ulg, zwolnień, odroczeń lub umorzeń podatku rolnego albo zastosowania poboru tego podatku lub jego raty.

¹⁰⁷ Decyzje Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w związku z organizacją Regionalnej Wystawy Zwierząt Hodowlanych: decyzja nr 45/2018 z dnia 24.09.2018 r. o udzieleniu dotacji znak ŻW.eoz.862.1.23.2018.ap na kwotę 11.410 zł i decyzja nr 9/2019 z dnia 14.08.2019 r. o udzieleniu dotacji znak ŻW.eoz.862.1.12.2019 na kwotę 10.420 zł

¹⁰⁸ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 – 2020 (priorytet Pomoc Techniczna)

Izba uzyskiwała dochody z wynajmu majątku¹⁰⁹ w wysokości 20 tys. zł w 2018 r., 22 tys. zł w 2019 r. i 19 tys. zł w 2020 r.

Dochody z tytułu posiadania udziałów lub akcji w spółkach prawa handlowego dotyczyły spółki Agro – PIR i wynosiły odpowiednio: 15,4 tys. zł, 6,3 tys. zł i 3,4 tys. zł¹¹⁰.

Pozostałe dochody Izby¹¹¹ wyniosły odpowiednio: 77 tys. zł, 41 tys. zł i 26 tys. zł.

(akta kontroli str.609 – 613, 810 - 814)

Na podstawie art. 47 ust. 3 ustawy o izbach, w kontekście gospodarki środkami, o których mowa w art. 35 tej ustawy, Izba prowadziła jedną ewidencję finansowo-księgową dochodów, stosując do wszystkich swoich dochodów przepisy ustawy o finansach publicznych.

Zarząd Izby sporządzał sprawozdania z działalności finansowej PIR, w których przedstawiał realizację dochodów i wydatków budżetu PIR za dany rok. Sprawozdania te były zatwierdzane uchwałami Walnego Zgromadzenia PIR¹¹², a następnie przekazywane wraz z uchwałami do Wojewody Podkarpackiego, jako organu nadzoru.

(akta kontroli str. 609 – 613, 614 - 667)

2.W latach 2018 – 2020 kwota zrealizowanych wydatków Izby wynosiła odpowiednio: 2.003,1 tys. zł; 1.863,5 tys. zł i 1.601,4 tys. zł, tj. wydatki zmniejszyły się w stosunku do 2018 r. o 20%. Kwoty zrealizowanych wydatków w poszczególnych latach nie przekraczały ujętych w budżecie PIR i w planach finansowych.

Największy udział w strukturze zrealizowanych wydatków w poszczególnych latach, stanowiły wydatki przeznaczone na wynagrodzenia (umowy o pracę, diety delegatów i Zarządu, umowy cywilnoprawne). Wynosiły one odpowiednio: 1.058,2 tys. zł (53 % zrealizowanych w 2018 r.); 1.021,2 tys. zł (54,8 % zrealizowanych w 2019 r.), 984,1 tys. zł (61,4 % zrealizowanych w 2020 r.). W okresie objętym kontrolą Izba zawierała umowy cywilnoprawne (umowy zlecenia bądź o dzieło), z tytułu realizacji których poniosła wydatki w łącznej kwocie 57,95 tys. zł¹¹³. Umowy cywilnoprawne¹¹⁴ dotyczyły zadań o charakterze administracyjno - gospodarczym wspierające organizację i funkcjonowanie Izby. Z informacji uzyskanych od Dyrektora Biura PIR wynikało, że zleceniobiorców wybierano celowo, w zależności od specyfiki i przedmiotu zlecenia, a stawki negocjowano indywidualnie, z uwzględnieniem stawek rynkowych. Każdorazowo, po wykonaniu zlecenia, przedkładano do Izby rachunek, na którym potwierdzenie wykonania przedmiotu umowy, zamieszczał Dyrektor Biura PIR.

¹⁰⁹ Budynek w Jarosławiu i pomieszczenie garażowe (umowy najmu)

¹¹⁰ Dywidendy uzyskana ze spółki Agro – PIR w latach: 2018 r. w kwocie 15,4 tys. zł, w 2019 r. – 6,4 tys. zł, w 2020 r. – 3,4 tys. zł.

¹¹¹ z następujących tytułów: - wpływ z projektów realizowanych wspólnie z Krajową Radą Izb Rolniczych odsetki z gmin pobrane z tytułu nieterminowych wpłat odpisu z podatku rolnego, dofinansowanie do przejazdu rolników na targi AGROFOOD , rozliczenie umowy Rabat Rolniczy z 2017 r., wpłata Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych TUW, opłata reprograficzna, opłaty telekomunikacyjne, sprzedaż środków trwałych, zwrot nadpłaty składek z KRIR za l.2016-2017, zwrot kaucji jako zabezpieczenie wynajmu pomieszczenia biurowego po zakończeniu umowy

¹¹² Uchwały Walnego Zgromadzenia PIR w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego z rozliczeniem wyniku finansowego: za 2017 r. – Nr I/5/2018/V z 11.06.2028 r., za 2018 r. – Nr I/5/2019/V z dnia 20.05.2019 r., za 2019 r. – I/5/2020/V z dnia 29.06.2020 r., Nr I/5/2021/VI z dnia 28.06.2021 r.

¹¹³ W 2018 r. – 13,06 tys. zł, w 2019 r. – 44,16 tys. zł, w 2020 r. – 0,73 tys. zł.

¹¹⁴ Umowy cywilnoprawne w 2018 r. dotyczyły: sprzątnięcie budynku biurowego w Trzebownisku, koszenie trawy podkaszarką na terenie stanowiącym własność PIR 615A, wykoszenie działki nr 1624/83 w Boguchwale, obsługa księgową PIR, wykonanie przeglądu rocznego stanu technicznego budynków w Trzebownisku 615a i Jarosławiu ul. Dąbrowskiego 18

- w 2019 r.: wykonanie kosztorysu powykonawczego obejmującego wykonane roboty budowlane na zadaniu "Budowa budynku gospodarczego na terenie usług wystawienniczych na działce 1624/83 w Boguchwale położonej przy ul. Kwiatkowskiego", sprzątnięcie budynku biurowego w Trzebownisku, koszenie trawy podkaszarką na terenie stanowiącym własność PIR, wykonanie prac wynikających z funkcji pełnomocnika PIR d.s. wyborów do Rad Powiatowych PIR, wykonanie rocznej kontroli okresowej stanu technicznego budynków PIR - zgodnie z wymogami art.62 ust.1 pkt 1a ustawy z dn. 7 lipca 1994 roku - Prawo budowlane oraz sporządzenie odpowiedniego protokołu.

- w 2020 r. wykonanie połączonej kontroli okresowej rocznej i pięcioletniej stanu technicznego budynków PIR

W latach 2018 – 2020 Izba nie ponosiła wydatków związanych z działalnością spółki Agro - PIR sp. z o.o.¹¹⁵.

Znaczące kwoty stanowiły wydatki na usługi¹¹⁶, które wyniosły w 2018 r. - 256,3 tys. zł (12,8% wydatków ogółem), w 2019 r. - 285,6 tys. zł (15,3%) a w 2020 r. – 294,4 tys. zł (18,4%). Na zakup materiałów Izba wydatkowała łącznie 138,3 tys. zł¹¹⁷, na opłaty i podatki 20,2 tys. zł¹¹⁸. Składka Izby na rzecz KRIR wynosiła w tym okresie 303,1 tys. zł. Izba w niewielkim zakresie ponosiła wydatki związane z wyposażeniem. Wydatki na ten cel wyniosły odpowiednio: 1,19 tys. zł, 0,58 tys. zł i 1,63 tys. zł.

(akta kontroli str. 614 – 667, 816 – 817)

W latach 2018-2020 Izba dokonała zakupu środków trwałych¹¹⁹ o łącznej wartości 419,26 tys. zł. Nakłady te poniesiono w związku z zakupami środków trwałych i realizacją inwestycji mającej wspierać realizację zadań ustawowych, pn. „*Teren wystawienniczy wraz z zabudową towarzyszącą w Boguchwale*”. Wydatki te ponoszone były na podstawie uchwał Walnego Zgromadzenia PIR dotyczących budżetu oraz uchwał Walnego Zgromadzenia PIR w sprawie zaciągania kredytu i zobowiązania oraz ustanowienia hipoteki na nieruchomościach będących własnością PIR.

(akta kontroli str.171 – 188, 189 – 195, 614 – 667, 816 - 817)

Wydatki związane z funkcjonowaniem Rad Powiatowych PIR wyniosły odpowiednio: 233,8 tys. zł (11% wydatków ogółem), 204,2 tys. zł (10,9%) i 118,5 tys. zł (7%). Najwyższą pozycję w tej kategorii wydatków zajmowały diety za posiedzenia Rad Powiatowych (90,3 tys. zł, 99,8 tys. zł i 33,6 tys. zł) oraz diety za dyżury delegatów (74,1 tys. zł, 44,1 tys. zł i 25,5 tys. zł). Wydatki z przeznaczeniem na czynsze, wynajem sali na posiedzenia Rad powiatowych PIR wyniosły: 38,8 tys. zł, 39,7 tys. zł, 34,4 tys. zł.

Izba nie ewidencjonowała wydatków w podziale na poszczególne zadania ustawowe, z uwagi, jak wyjaśnił Prezes Zarządu Izby, na brak ekonomicznej potrzeby oraz nadmierne koszty z tym związane. Izba nie prowadziła podziału kosztów na koszty realizacji zadań statutowych i administracyjnych. Walne Zgromadzenie PIR w uchwale nr I/7/2016/V z dnia 29.06.2016 r. ustaliło, że PIR będzie sporządzać sprawozdanie finansowe z uwzględnieniem ustawowych uproszczonych zasad przewidzianych dla jednostek mikro. Jednocześnie na podstawie § 4 uchwały nr II/1/2016 z dnia 27.01.2016 r. Zarządu PIR w sprawie dokumentacji przyjętych zasad rachunkowości ustalony został minimalny zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym, o którym mowa w art. 45 ustawy o rachunkowości, jak dla jednostek mikro, tj. zgodnie z treścią załącznika nr 4 do ustawy o rachunkowości, w którym nie ma obowiązku wykazywania danych z podziałem na koszty realizacji zadań statutowych i administracyjnych.

(akta kontroli: str.201 – 203, 818)

Analiza wydatków Izby poniesionych w latach 2018-2020 na łączną kwotę 1.616,6 tys. zł (tj. 26,6% wydatków ogółem¹²⁰, z wyłączeniem wydatków pozapłacowych¹²¹ wykazała, że były one związane z organizacją wyjazdu studyjnego finansowanego ze środków UE, realizowaną inwestycją, która ma wspierać wykonywanie zadań statutowych¹²². Wydatki te ponoszone były zgodnie z wytycznymi zawartymi w art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, tj. w sposób celowy i oszczędny, umożliwiający pełną realizację zadań w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

W Izbie przestrzegano w pełni zasady kontroli merytorycznej i formalno-rachunkowej dowodów księgowych oraz dekretacji, wynikających z art. 21 ustawy o rachunkowości. We wszystkich przypadkach wydatki regulowane ze środków PIR zatwierdzał Dyrektor Biura

¹¹⁵ Poza wydatkami związanymi z umową użyczenia lokalu.

¹¹⁶ Usługi dotyczyły głównie: wydawnictwa i poligrafii, czynsze, usługi pocztowo – telekomunikacyjne, usługi transportowe, szkolenia, konferencje, seminaria.

¹¹⁷ W 2018 r. – 61,4 tys. zł, w 2019 r. – 51,4 tys. zł, w 2020 r. – 25,3 tys. zł.

¹¹⁸ Głównie podatek od nieruchomości (w 2018 r. – 6,7 tys. zł, w 2019 r. 6,9 tys. zł, w 2020 r. 6,6 tys. zł).

¹¹⁹ zakupy środków trwałych i środki trwałe w budowie (inwestycja w Boguchwale)

¹²⁰ 20% wydatków pozapłacowych o najwyższej wartości.

¹²¹ wydatków na wynagrodzenia z tytułu umowy o pracę oraz świadczeń na rzecz pracowników.

¹²² Wykonanie ogrodzenia i bramy „Terenu wystawienniczego wraz z zabudową towarzyszącą w Boguchwale”. Zgodnie z uchwałą Zarządu PIR teren ten ma być w przyszłości udostępniany bezpłatnie dla rolników.

Izby¹²³, który posiadał umocowania prawne do dokonywania tej czynności. Polityka rachunkowości Izby¹²⁴, przyjęta uchwałą Zarządu PIR z dnia 27 stycznia 2016 r. ze zmianami, w sprawie ustalenia dokumentacji przyjętych zasad prowadzenia rachunkowości spełniała wymogi określone w art. 10 ustawy o rachunkowości.

(akta kontroli str. 36 – 58, 141 – 148, 816 – 817, 819 – 821)

W latach 2018-2020 Zarząd Izby przedstawiał Walnemu Zgromadzeniu PIR roczne sprawozdania finansowe z rozliczeniem wyniku finansowego PIR za dany rok, które zostały zatwierdzone stosowną uchwałą¹²⁵.

Wykazane przez PIR w sprawozdaniach finansowych (rachunku zysków i strat) za lata 2018-2020 dane dotyczące kosztów odpowiadały wartościom ujętym w ewidencji finansowo-księgowej Izby. Natomiast dane prezentowane w sprawozdaniu z wykonania budżetu, sporządzanym na dzień 31 grudnia danego roku, wynikały każdorazowo z ostatecznych wartości ujętych w tej ewidencji.

W okresie objętym kontrolą PIR nie sporządzała sprawozdań budżetowych.

(akta kontroli str. 614 – 667, 816 - 817)

3. W sprawozdaniu finansowym PIR wg stanu na koniec lat 2018 wykazana została ujemna różnica pomiędzy dochodami a wydatkami wynosząca 168,5 tys. zł. Deficyt ten został pokryty środkami nadwyżki budżetowej z roku 2017 r. w kwocie 194,6 tys. zł. Powyższa sytuacja wygenerowała wolne środki na 31.12.2018 r. w wysokości 26.10 tys. zł.

Wg stanu na 31.12.2019 r. wykazana została ujemna różnica dochodów nad wydatkami wynosząca 161 tys. zł. Deficyt ten został pokryty środkami nadwyżki budżetowej z roku 2018 r. w kwocie 26,1 tys. zł oraz kredytem bankowym w rachunku bieżącym w kwocie 134,9 tys. zł.

Wg stanu na 31.12.2020 r. wykazana została nadwyżka dochodów nad wydatkami wynosząca 271,3 tys. zł. Wg stanu na 31.12.2020 r. PIR wygenerowała wolne środki w wysokości 136,4 tys. zł w związku ze spłatą kredytu w kwocie 134,9 tys. zł. Wolne środki z roku 2018 r. i z 2020 r. zasilily budżet roku następnego, tj. 2019 r. i 2021 r. Przyczyną niewykorzystanych środków była potrzeba pozostawienia środków na rok następny z przeznaczeniem na finansowanie bieżącej działalności izby, gdyż pierwsze wpływy do budżetu Izby przekazywane są w kwietniu następnego roku budżetowego.

(dowód: akta kontroli str. 822, 823 – 824)

W latach 2018 – 2020 Izba zaciągała następujące zobowiązania z tytułu kredytów stosownie do uchwał Walnego Zgromadzenia PIR:

- Nr II/4/2017/V z dnia 11 grudnia 2017 r. w sprawie zaciągnięcia kredytu i zobowiązania oraz ustanowienia hipoteki na nieruchomościach będących własnością PIR w kwocie 350 tys. zł kredytu krótkoterminowego na pokrycie kosztów związanych z realizacją celów statutowych w ramach budżetu 2018 r.

W 2018 r. Zarząd PIR nie zaciągnął kredytu krótkoterminowego na pokrycie kosztów związanych z realizacją celów statutowych Izby,

- Nr II/3/2018/V z dnia 17 grudnia 2018 r. w sprawie zaciągnięcia kredytu i zobowiązania oraz ustanowienia hipoteki na nieruchomościach będących własnością PIR w kwocie 400 tys. zł w ramach budżetu 2019 r. Zarząd PIR realizując podjętą w dniu 17.12.2018 r. uchwałą Walnego Zgromadzenia podpisał w dniu 7.02.2019 r. umowę o kredyt obrotowy w

¹²³ w stosunku do wydatków ponoszonych przez Dyrektora Biura związanych z funkcjonowaniem Biura Izby – wydatki zatwierdza członek Zarządu PIR – wynika to z regulaminu pracy Biura PIR.

¹²⁴ Uchwała nr II/1/2016 Zarządu Podkarpackiej Izby Rolniczej z dnia 27 stycznia 2016 r. w sprawie ustalenia dokumentacji przyjętych zasad prowadzenia rachunkowości. Uchwała Nr XXIX/2/2016 z dnia 20 grudnia 2016 r. wprowadzająca zmiany do polityki rachunkowości PIR, uchwała Nr II/1/2018 z dnia 22 stycznia 2019 r. wprowadzająca zmiany do przyjętych zasad prowadzenia rachunkowości.

¹²⁵ Uchwały Walnego Zgromadzenia PIR w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego z rozliczeniem wyniku finansowego PIR za lata: 2018 r. - nr I/5/2019/V z 20 maja 2019 r., za 2019 r. – nr I/5/2020/VI z dnia 29 czerwca 2020 r., za 2020 r. – nr I/5/2021/VI z dnia 28.06.2021 r. Uchwały Walnego Zgromadzenia PIR w sprawie zatwierdzenia sprawozdania Zarządu PIR z działalności: za 2018 r. – nr I/3/2019/V, za 2019 r. – Nr I/3/2020/VI z dnia 29 czerwca 2020 r., za 2020 r. – Nr I/3/2021 /VI Walnego Zgromadzenia PIR z dnia 28.06.2021 r.

rachunku bieżącym w kwocie 200 tys. zł z przeznaczeniem na działalność statutową Izby na okres 12 miesięcy tj. od dnia 7.02.2019 r. do dnia 6.02.2020 r.

Stan zadłużenia PIR wg stanu na koniec 2019 r. wynosił 139,17 tys. zł (kredyt bankowy w rachunku bieżącym) z przeznaczeniem na wydatki związane z wyborami do organów Izby i wydatki na działalność statutową. Stan zadłużenia Izby na 6.02.2021 r. wynosił 173,8 tys. zł. Koszty związane z zaciąganiem i obsługą ww. kredytu wynosiły 3,38 tys. zł.

- Nr III/4/2019/VI z dnia 20 grudnia 2019 r. w sprawie zaciągnięcia kredytu i zobowiązania oraz ustanowienia hipoteki na nieruchomościach będących własnością PIR w ramach budżetu 2020 r. PIR realizując podjętą uchwałę Walnego Zgromadzenia podpisała w 2020 r. z Bankiem Spółdzielczym w Lubeni umowę zwiększającą wysokość dotychczasowego kredytu obrotowego w rachunku bieżącym o kwotę 200 tys. zł – łącznie została udostępniona kwota 400 tys. zł z przeznaczeniem na działalność statutową Izby na okres 12 miesięcy tj. od dnia 7.02.2020 r. do dnia 6.02.2021 r. Wg stanu na koniec 2020 r. nie występowało zadłużenie z tytułu kredytu w rachunku bieżącym.

Uchwały Walnego Zgromadzenia PIR w sprawie zaciągnięcia kredytu i zobowiązania oraz ustanowienia hipoteki na nieruchomościach będących własnością PIR były każdorazowo przedstawiane Wojewodzie Podkarpackiemu, jako organowi nadzoru.

(akta kontroli str.159 – 195, 171 – 188, 823 - 824)

Sytuacja finansowa PIR była przedmiotem kontroli Komisji Rewizyjnej. Działalność finansowa Izby za 2017 r. była przedmiotem kontroli na posiedzeniu Komisji Rewizyjnej w dniu 23.05.2018 r., za 2018 r. – dwukrotnie w dniu 28.11.2018 r. i 26.04.2019 r. za 2019 r. w dniach: 29.11.2019 r. i 3.06.2020 r. Kontrola działalności finansowej izby za 2020 r. była przedmiotem kontroli w dniach: 30.11.2020 r. i 31.05.2021 r.

Komisja Rewizyjna przeprowadzała po dwie kontrole w ciągu roku podczas swoich posiedzeń, w każdym przypadku pozytywnie oceniła działalność finansową i merytoryczną Izby za dany rok i przygotowała wniosek do Walnego Zgromadzenia o udzielenie Zarządowi absolutorium. Przedmiotem kontroli Komisji było sprawdzenie prawidłowości sporządzenia sprawozdania finansowego oraz informacji o stanie mienia, wykonanie budżetu PIR za dany rok. Na powyższych posiedzeniach Komisja Rewizyjna kontrolowała wykonanie przez Zarząd uchwał podejmowanych przez Walne Zgromadzenie.

Walne Zgromadzenie PIR zatwierdziło roczne sprawozdanie finansowe z rozliczeniem wyniku finansowego za 2018 r. na posiedzeniu w dniu 20.05.2019 r.¹²⁶, za 2019 r. - 29.06.2020 r.¹²⁷ i za 2020 r. - 28.06.2021 r.¹²⁸

(akta kontroli str. 204 – 219, 222 – 233, 237 - 258)

4. Wg stanu na koniec 2020 r. PIR dysponowała następującymi składnikami majątku trwałego:

- Jarosław, ul. Dąbrowskiego 18 – działka o powierzchni 513 m² zabudowana budynkiem murowanym piętrowym o powierzchni 215,75 m² - aktualnie siedziba oddziału terenowego PIR. Nieruchomość ta nabyta została aktem notarialnym Rep. A nr 10118/1997 z dnia 30.12.1997 r.

- Trzebowniko 615a – działka o powierzchni 6610 m² zabudowana budynkiem administracyjnym piętrowym o powierzchni 663,10 m² wraz z drogą i parkingiem – aktualnie siedziba PIR. Nieruchomość ta nabyta została aktem notarialnym Rep. A nr 6110/2010 z dnia 27.10.2010 r.

- Boguchwała, ul. Kwiatkowskiego – niezabudowana działka nr 1624/83 o powierzchni 2,8200 ha. Nieruchomość ta nabyta została aktem notarialnym Rep.A nr 4651/2010 w dniu 17.08.2010 r. Na ww. działce prowadzona jest inwestycja pn. *budowa budynków towarzyszących terenowi usług wystawienniczych o funkcji biurowo-wystawienniczej z salą wielofunkcyjną dla wystaw i imprez kulturalno-widowiskowych*. Wg. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego działka położona jest w obszarze 1.U. – tereny

¹²⁶ Uchwała Nr I/5/2019/V Walnego Zgromadzenia PIR z dnia 20.05.2019 r. w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego z rozliczeniem wyniku finansowego PIR za 2018 r.

¹²⁷ Uchwała Nr I/5/2020/VI Walnego Zgromadzenia PIR z dnia 29.06.2019 r. w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego z rozliczeniem wyniku finansowego PIR za 2019 r.

¹²⁸ Uchwała Nr I/5/2021/VI Walnego Zgromadzenia PIR z dnia 28.06.2021 r. w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego z rozliczeniem wyniku finansowego PIR za 2020 r.

zabudowy usługowej. Na działce planowana jest budowa budynków towarzyszących terenowi usług wystawienniczych o funkcji biurowo-wystawienniczej z salą wielofunkcyjną dla wystaw i imprez kulturalno-widowiskowych wraz z wewnętrznymi instalacjami oraz niezbędną infrastrukturą techniczną, w tym zbiorniki gazu płynnego z instalacją przyłączeniową oraz budową budynku towarzyszącemu terenowi usług wystawienniczych o funkcji magazynowo socjalnej.

W ramach ww. inwestycji wg stanu na 31.12.2020 r. wykonano: zjazd z drogi gminnej na działkę, ogrodzenie całej działki ewidencyjnej, wybudowano część budynku gospodarczego, wykonano przyłącz energii elektrycznej łącznie z licznikiem energii elektrycznej.

Wykazane z sprawozdaniu finansowym środki trwałe w budowie to ww. inwestycja, której wartość na 31.12.2018 r. wynosiła 305,9 tys. zł, na 31.12.2019 r. – 401,9 tys. zł, a na 31.12.2020 r. – 412,11 tys. zł.

(akta kontroli str. 614 – 667, 826 – 830)

W ewidencji środków trwałych ujęte były, stanowiące własność Izby urzędzenia i maszyny (sprzęt komputerowy, kserokopiarki) o łącznej wartości z dnia nabycia – 167,4 tys. zł.

Wartość umorzenia tych środków trwałych wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. wyniosła w przypadku większości urządzeń wynosiła 100% (na łączną kwotę 153,6 tys. zł).

W okresie objętym kontrolą Izba nabywała i zbywała składniki majątkowe na podstawie uchwał Zarządu PIR podejmowanych na podstawie art. 19 ustawy o izbach oraz § 38 ust.1 - 2 oraz § 42 Statutu PIR. Walne Zgromadzenie Izby nie podejmowało uchwał w sprawach nabycia i zbycia nieruchomości. Podejmowane były natomiast uchwały w zakresie obciążenia nieruchomości stanowiących własność Izby¹²⁹.

W latach 2018 – 2020 składniki majątku PIR w niewielkim zakresie były wykorzystywane w działalności spółki utworzonej przez Izbę (użyczenie pomieszczenia biurowego o powierzchni 14,7 m² w budynku PIR).

(akta kontroli str. 826 – 830, 831 - 842)

Stan techniczny składników majątkowych umożliwiał realizację zadań ustawowych lub zleconych. Izba posiadała własne lokale biurowe.

Budynek w Trzebownisku 615a będący siedzibą PIR, w którym Izba wynajmowała pomieszczenia na biuro był corocznie poddawany kontrolom okresowym polegającym na sprawdzeniu stanu technicznego. Z protokołów kontroli wynika, że budynek jest w dobrym stanie technicznym i nadaje się do użytkowania. W ocenie Dyrektora Biura Izby stan techniczny składników majątkowych umożliwiał realizację zadań ustawowych lub zleconych. Dyrektor Biura Izby podał, że za stan techniczny wynajmowanych przez Izbę lokali zapewnia wykonywanie zadań ustawowych.

Wydatki Izby związane z korzystaniem z obcych składników majątkowych wynosiły odpowiednio:

- w 2018 r. – 49,3 tys. zł, w tym: wynajem pomieszczeń na potrzeby 21 biur powiatowych (41,4 tys. zł), wynajem pomieszczenia garażowego (2,3 tys. zł), wynajem środków transportu (5,7 tys. zł),

- w 2019 r. – 50,7 tys. zł, w tym wynajem sali na obsługę posiedzeń rad powiatowych (0,09 tys. zł), pomieszczeń na potrzeby biur powiatowych (42,3 tys. zł), wynajem pomieszczenia garażowego (2,3 tys. zł), wynajem środków transportu (6,1 tys. zł),

¹²⁹ Walne Zgromadzenie PIR w 2018-2020 podejmowało uchwały w sprawie zaciągnięcia kredytu i zobowiązania oraz ustanowienia hipoteki na nieruchomościach będących własnością PIR. Jako zabezpieczenie kredytu uchwalono: ustalić weksel in blanco, ustanowić hipotekę na nieruchomościach będących własnością PIR położonych:

a)w Trzebownisku obręb 0008, stanowiącej działkę nr 1588/181 objętą księgą wieczystą nr RZ1Z/00179606/9 prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie Wydział Ksiąg Wieczystych, zabudowaną piętrowym budynkiem murowanym,

b)w Boguchwale stanowiącej działkę nr 1624/83 objętą księgą wieczystą nr RZ1Z/00178595/1 prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie Wydział Ksiąg Wieczystych,

c)w Jarosławiu stanowiącej działkę nr 1599 objętą księgą wieczystą nr 4367 prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Jarosławiu Wydział Ksiąg Wieczystych, zabudowaną piętrowym budynkiem murowanym, Dodatkowo zabezpieczenie ma stanowić cesja polis ubezpieczeniowych na nieruchomościach zabudowanych o których mowa wyżej na rzecz Kredytodawcy.

- w 2020 r. – 38,9 tys. zł, w tym pomieszczeń na potrzeby biur powiatowych (36,5 tys. zł), wynajem pomieszczenia garażowego (2,3 tys. zł).

Wydatki dotyczące korzystania z obcych składników majątkowych przez PIR były uzasadnione brakiem możliwości realizacji zadań ustawowych i zleconych przy wykorzystaniu własnego majątku Izby.

(akta kontroli str. 816 – 817, 843 – 850)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli PIR prawidłowo i zgodnie z postanowieniami Statutu prowadziła gospodarkę finansową. Posiadany majątek Izby wykorzystywany był na realizację zadań ustawowych.

Izba prawidłowo realizowała dochody z poszczególnych kategorii dochodów określonych w ustawie. Uzyskane środki finansowe umożliwiały realizację zadań ustawowych. Dokonywane wydatki były przeznaczone na zadania określone w Statucie Izby.

Podstawą gospodarki finansowej Izby był uchwalany corocznie budżet oraz opracowywany na jego podstawie plan finansowy. Zmiany planu finansowego dokonywane były zgodnie z uchwałami Walnego Zgromadzenia. Sprawozdania z działalności finansowej Izby były zgodne z danymi zawartymi w ewidencji finansowo-księgowej.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli, w związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, nie sformułowała uwag ani wniosków na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów, 7 września 2021 r.

Kontroler
Alina Walenia
główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/